

Xuân Diệu (Ngô Xuân Diệu)

Tập Thơ Số 2

Tên thật là Ngô Xuân Diệu, sinh ngày 2/2/1916 tại Tuy Phước, tỉnh Bình Định cũ, nơi cha là Ngô Xuân Thọ vào dạy học và kết duyên với mẹ là Nguyễn Thị Hiệp. Xuân Diệu sau ra Hà Nội học, 1938-1940 ông và Huy Cận ở gác 40 Hàng Than. Ông tốt nghiệp kỹ sư canh nông năm 1943, mất ngày 18/12/1985.

Đây là trang danh sách liệt kê tuyển tập các tác phẩm, tập thơ và những bài thơ hay nhất của nhà thơ Xuân Diệu (Ngô Xuân Diệu). Vốn biết đến là ông hoàng của thi ca lãng mạn và cũng là một trong những tác giả tiêu biểu nhất của phong trào thơ mới. Ông mang ngọn gió rạo rức, thiết tha, nồng cháy, khao khát yêu thương đến cho thi ca. Thơ Xuân Diệu là “vườn môn trón”, ca ngợi tình yêu bằng muôn sắc điệu, âm thanh và hương vị.

Thơ Xuân Diệu – Tập 2

Trong tập này có 97 bài thơ của Xuân Diệu

Tập Thơ Thơ

Cảm Xúc (Xuân Diệu)

Tặng Thế Lữ

*Làm thi sĩ nghĩa là ru với gió
Mơ theo trăng và vơ vẩn cùng mây
Để linh hồn ràng buộc bởi muôn dây
Hay chia sẻ bởi trăm tình yêu mến*

*Đây là quán tha hồ muôn khách đến
Đây là bình thu hợp trí muôn hương
Đây là vườn chim nhả hạt mười phương
Hoa mật ngọt chen giao cùng trái độc...*

*Đôi giếng mắt đã chứa trời vạn hộc
Đôi bờ tai nào ngăn cản thanh âm
Của vu vơ nghe mãi tiếng kêu thầm...
Của xanh thẳm thấy luôn màu nói sẽ...*

*Tay ấp ngực dò xem triều máu lệ
Nghìn trái tim mang trong một trái tim
Để hiểu vào giọng suối với lời chim
Tiếng mưa khóc, lời reo tia nắng đọng*

*Không có cánh nhưng vẫn thềm bay bổng
Đi trong sân mà nhớ chuyện trên giờ
Trút thời gian trong một phút chơi vơi
Ngắm phong cảnh giữa hai bè lá cỏ...*

– Tôi chỉ là một cây kim bé nhỏ
Mà vạn vật là muôn đá nam châm
Nếu hương đêm say dậy với trăng rằm
Sao lại trách người thơ tình lời lẽ?

Nụ Cười Xuân (Xuân Diệu)

Giữa vườn inh ỏi tiếng chim vui
Thiếu nữ nhìn sương chói mặt trời
Sao buổi đầu xuân êm ái thế!
Cánh hồng kết những nụ cười tươi
Ánh sáng ôm trùm những ngọn cao
Cây vàng rung nắng lá xôn xao
Gió thơm phơ phất bay vô ý
Dem đặng cành mai sát nhánh đào
Tóc liễu buông xanh quá mỹ miều
Bên màu hoa mới thắm như kêu
Nỗi gì âu yếm qua không khí
Như thoảng đưa mùi hương mẩn yêu
Này lượt đầu tiên thiếu nữ nghe
Nhạc thầm lên tiếng hát say mê
Mùa xuân chín ửng trên đôi má
Xui khiến lòng ai thấy nặng nề...
Thiếu nữ băng khuâng đợi một người
Chưa từng hẹn đến – giữa xuân tươi
Cùng chàng trai trẻ xa xôi ấy
Thiếu nữ làm duyên, đứng mỉm cười

Vì Sao (Xuân Diệu)

Tặng Đoàn Phú Tứ

Bữa trước giêng hai dưới nắng đào,
Nhìn tôi cô muốn hỏi “vì sao?”
Khi tôi đến kiếm trên môi đẹp
Một thoáng cười yêu thoả khát khao.

– Vì sao giáp mặt buổi đầu tiên,
Tôi đã đầy thân giữa xứ phiên,
Không thể vô tình qua trước cửa,
Biết rằng gặp gỡ đã vô duyên? –

Ai đem phân chất một mùi hương
Hay bản cầm ca! Tôi chỉ thương,
Chỉ lặng chuỗi theo dòng xảm xúc
Như thuyền ngư phủ lạc trong sương

Làm sao cắt nghĩa được tình yêu!
Có nghĩa gì đâu, một buổi chiều
Nó chiếm hồn ta bằng nắng nhạt,
Bằng mây nhè nhẹ, gió hiu hiu...

Cô hãy là nơi mấy khóm dừa
Dầm chân trong nước, đứng say sưa,
Để tôi là kẻ qua sa mạc
Tạm lánh hè gay; – thế cũng vừa.

Rồi một ngày mai tôi sẽ đi.
Vì sao, ai nỡ bỏ làm chi!
Tôi khờ khạo lắm, ngu ngơ quá
Chỉ biết yêu thôi, chẳng hiểu gì.

Nguyên Đán (Xuân Diệu)

*Xuân của đất trời nay mới đến;
 Trong tôi, xuân đến đã lâu rồi:
 Từ lúc yêu nhau, hoa nở mãi
 Trong vườn thơm ngát của hồn tôi.*

Trăng (Xuân Diệu)

*Trong vườn đêm ấy nhiều trăng quá,
 Ánh sáng tuôn đầy các lối đi.
 Tôi với người yêu qua nhẹ nhẹ...
 Im lìm, không dám nói năng chi.*

*Bâng khuâng chân tiếc giậm lên vàng,
 Tôi sợ đường trăng tiếng dậy vang,
 Ngơ ngác hoa duyên còn núp lá,
 Và làm sai lỗi nhịp trăng đang.*

*Dịu dàng đàn những ánh tơ xanh,
 Cho gió du dương điệu múa cành;
 Cho gió đượm buồn, thôi náo động
 Linh hồn yếu điệu của đêm thanh.*

*Chúng tôi lặng lẽ bước trong thơ,
 Lạc giữa niềm êm chẳng bến bờ.
 Trăng sáng, trăng xa, trăng rộng quá!
 Hai người nhưng chẳng bớt bơ vơ.*

Huyền Diệu (Xuân Diệu)

Les parfums, les couleurs et les sons se répondent.

Này lắng nghe em khúc nhạc thơm
 Say người như rượu tôi tâm hồn;
 Như hương thấm tận qua xương tủy,
 Âm điệu, thần tiên, thấm tận hồn.

Hãy tự buông cho khúc nhạc hường
 Dẫn vào thế giới của Du Dương
 Ngừng hơi thở lại, xem trong ấy
 Hiện hiện hoa và phảng phất hương...

Hãy nghe lẫn lộn ghé bên tai
 Giọng suối, lời chim, tiếng khóc người;
 Hãy uống thơ tan trong khúc nhạc
 Ngọt ngào kêu gọi thuở xa khơi.

Rồi khi khúc nhạc đã ngừng im
 Hãy vẫn ngừng hơi nghe trái tim
 Còn cứ run hoài, như chiếc lá
 Sau khi trận gió đã im lìm.

Gặp Gỡ I (Xuân Diệu)

Tặng Phạm Văn Hạnh

Lòng cũng quay theo trục bánh xe
 Chở người yếu điệu áo sầu che
 Hôm nay, chắc ngựa dừng sau trúc,
 Bên nọ chân trời chuyển gió se.

Tôi dạo tìm thơ, gặp biệt ly:
 Người đi, tôi tưởng bỏ tôi đi.
 Sau bờ non thăm, là chi nữa?
 – Không biết vu vơ có nghĩa gì.

Có lẽ người hoa nay đã tươi,
 Nghe chiều âu yếm lẫn vô người,
 Tình cò ngoảnh gặp phương tôi đứng,
 Mắt vắng đâu xa, miệng gởi cười.

Lạc Quan (Xuân Diệu)

Vườn cười bằng bướm, hót bằng chim;
 Dưới nhánh, không còn một chút đêm:
 Những tiếng tung hô bằng ánh sáng
 Ca đời hưng phục trẻ trung thêm.

Gió qua, như một khách thừa lương,
 Lay nắng trên mình lá loáng sương.
 Hoa cúc dường như thôi ẩn dật,
 Hoa hồng có vẻ bận soi gương.

Vàng tươi, thược dược cánh hơi xoà;
 Ủng dạn, phù dung nghiêng mặt hoa;
 Nhánh vút làm cho lan chớm ngợp;
 Lòng trinh giữ lại nửa bông trà.

Hình eo, dáng lả, sắc xinh xinh
 Phơi phới cùng nhau thả thái bình
 Của nỗi yêu trùm không giới hạn
 Dịu dàng toả xuống tự trời xanh.

Hạnh phúc vờn trong buổi sớm mai,
 Vừa tầm với bắt của tay người;
 Ái tình đem máu lên hoa diện;
 – Thi sĩ đi đâu cũng thấy cười.

Yêu (Xuân Diệu)

Yêu, là chết ở trong lòng một ít,
 Vì mấy khi yêu mà chắc được yêu?
 Cho rất nhiều, song nhận chẳng bao nhiêu:
 Người ta phụ, hoặc thờ ơ, chẳng biết.
 Phút gần gũi cũng như giờ chia biệt.
 Tưởng trắng tàn, hoa tạ với hồn tiêu,
 Vì mấy khi yêu mà chắc được yêu!
 – Yêu, là chết ở trong lòng một ít.

Họ lạc lối giữa u sầu mù mịt,
 Những người si theo dõi dấu chân yêu;
 Và cảnh đời là sa mạc cô liêu.
 Và tình ái là sợi dây vắn vít
 Yêu, là chết ở trong lòng một ít.

Xa Cách (Xuân Diệu)

Tặng Đỗ Đức Thu

Có một bạn em ngồi xa anh quá,
 Anh bảo em ngồi xích lại gần hơn.
 Em xích gần thêm một chút: anh hờn.
 Em ngoan ngoãn xích gần thêm chút nữa.
 Anh sắp giận. Em mỉm cười, vội vã
 Đến kề anh, và mơn trớn: “em đây!”.
 Anh vui liên, nhưng bỗng lại buồn ngay.
 Vì anh nghĩ: thế vẫn còn xa lắm.
 Đôi mắt của người yêu, ôi vực thăm!
 Ôi trời xa, vầng trán của người yêu!
 Ta thấy gì đâu sau sắc yêu kiều

Mà ta riết giữa đôi tay thất vọng.
 Dầu tin tưởng: chung một đời, một mộng.
 Em là em, anh vẫn cứ là anh.
 Có thể nào qua Vạn Lí Trường Thành
 Của hai vũ trụ chứa đầy bí mật.

Thương nhớ cũ trôi theo ngày tháng mất,
 Quá khứ anh, anh không nhắc cùng em.
 Linh hồn ta u ẩn tựa ban đêm,
 Ta chưa thấu, nữa là ai thấu rõ.
 Kiếm mãi, nghi hoài, hay ghen bóng gió,
 Anh muốn vào dò xét giấc em mơ.
 Nhưng anh giấu em những mộng không ngờ,
 Cũng như em giấu những điều quá thực...

Hãy sát đôi đầu! Hãy kề đôi ngực!
 Hãy trộn nhau đôi mái tóc ngắn dài!
 Những cánh tay! Hãy quấn riết đôi vai!
 Hãy dâng cả tình yêu lên sóng mắt!
 Hãy khăng khít những cặp môi gắn chặt
 Cho anh nghe đôi hàm ngọc của răng;
 Trong say sưa, anh sẽ bảo em rằng:
 “Gần thêm nữa! Thế vẫn còn xa lắm!”.

Phải Nói (Xuân Diệu)

“Yêu tha thiết, thế vẫn còn chưa đủ?
 “Anh tham lam, anh đòi hỏi quá nhiều.
 “Anh biết rồi, em đã nói em yêu;
 “Sao vẫn muốn nhắc một lời đã cũ?”.

– Yêu tha thiết, thế vẫn còn chưa đủ.
 Nếu em yêu mà chỉ để trong lòng;

Không tỏ hay, yêu mến cũng là không,
 Và sắc đẹp chỉ làm bằng cẩm thạch.
 Anh thèm muốn vô biên và tuyệt đích,
 Em biết không? Anh tìm kiếm em hoài.
 Sự thật ngày nay không thật đến ngày mai,
 Thì ân ái có bao giờ lại cũ ?

Yêu tha thiết, thế vẫn còn chưa đủ,
 Phải nói yêu, trăm bận đến ngàn lần;
 Phải mặn nồng cho mãi mãi đem xuân,
 Đem chim bướm thả trong vườn tình ái.
 Em phải nói, phải nói, và phải nói:
 Bằng lời riêng nơi cuối mắt, đầu mày,
 Bằng nét vui, bằng vẻ thẹn, chiều say,
 Bằng đầu ngả, bằng miệng cười, tay riết,
 Bằng im lặng, bằng chỉ anh có biết!
 Cốt nhất là em chớ lạnh như đông,
 Chớ thản nhiên bên một kẻ cháy lòng,
 Chớ yên ổn như mặt hồ nước ngủ.
 Yêu tha thiết, thế vẫn còn chưa đủ.

Tình Trai (Xuân Diệu)

Tôi nhớ Rimbaud với Verlaine,
 Hai chàng thi sĩ choáng hơi men,
 Say thơ xa lạ, mê tình bạn,
 Khinh rẻ khuôn mòn, bỏ lối quen.

Những bước song song xéo dẫm trường
 Đôi hồn tươi đậm ngát hoa hương,
 Họ đi, tay yếu trong tay mạnh,
 Nghe hát ân tình giữa gió sương.

Kể chi chuyện trước với ngày sau;
 Quên gió môi son với áo màu;
 Thấy kẻ thiên đường và địa ngục!
 Không hề mặc cả, họ yêu nhau.

Nhị Hồ (Xuân Diệu)

Trăng vừa đủ sáng để gây mơ,
 Gió nhịp theo đêm, không vội vàng;
 Khí trời quanh tôi làm bằng tơ.
 Khí trời quanh tôi làm bằng thơ.

Cây cỏ bình yên; khuya tĩnh mịch.
 Bỗng đâu lên khúc Lạc âm thiêu
 Nhị hồ để bốc niềm cô tịch,
 Không khóc, nhưng mà buồn hiu hiu...

Điệu ngã sang bài Mạnh Lệ Quân
 Thu gồm xa vắng tự muôn đời,
 Sương nương theo trăng ngừng lưng trời,
 Tương tư nâng lòng lên chơi vơi...

Tiếng đàn thâm diệu dẫn tôi đi,
 Qua những sân cung rộng rãi hồ.
 Có phải A Phòng hay Cô Tô?
 – Lá liễu dài như một nét mi

... Và nàng Lộng Ngọc lấy Tiêu Lang,
 Cười hạc một đêm bay lên trời.
 Vua Trần Hậu Chúa ngắm trăng vàng,
 Khúc Hậu Đình Hoa đang lên khơi.

Linh hồn lưu giữa bể du dương...
 Tôi thấy xiêm nghê nổi gió lửa:

*Những nàng cung nữ ước mơ vua,
Không biết bao giờ người nhớ thương.*

*Tôi yêu Bao Tự mặt sầu bi
Tôi yêu Ly Cơ hình nhịp nhàn.
Tôi tưởng tôi là Đường Minh Hoàng
Trong cung nhớ nàng Dương Quý Phi.*

Đi Thuyền (Xuân Diệu)

Tặng Khái Hưng

*Thuyền qua, mà nước cũng trôi,
Lại thêm mây bạc trên trời cũng bay;
Tôi đi trên chiếc thuyền này,
Dòng mơ to tưởng cũng thay khác rồi.
Cái bay không đợi cái trôi;
Từ tôi phút trước, sang tôi phút này...*

Thời Gian (Xuân Diệu)

*Dưới thuyền nước trôi;
Trên nước thuyền chồi.
Và nước, và thuyền
Xuôi dòng đi xuôi.*

*Nước không vội vàng
Cũng không trễ tràng.
Thuyền không chậm chạp
Nhưng không nhẹ nhàng.*

*Nước trôi, vô tri,
Vô tình, thuyền đi.*

*Nước không biết thuyền;
Thuyền biết nước chi?*

*Cứ thế luôn ngày,
Trôi mà như bay,
Nước, thuyền đi mãi,
Luôn trong đêm dày.*

*Trăng thu gió hè,
Đổi bờ thay đê,
Nước, thuyền xuống biển:
Thuyền không trở về...*

*Nước cũng mất luôn...
– Nhưng nước còn nguồn:
Thuyền chìm, trong lúc
Đêm ngày nước tuôn...*

Đây Mùa Thu Tới (Xuân Diệu)

Tặng Nhất Linh

*Rặng liễu đìu hiu đứng chịu tang,
Tóc buồn buông xuống lệ ngàn hàng;
Đây mùa thu tới – mùa thu tới
Vội áo mơ phai dệt lá vàng.*

*Hơn một loài hoa đã rụng cành
Trong vườn sắc đỏ rữa màu xanh;
Những luồng run rẩy rung rinh lá...
Đôi nhánh khô gầy xương mỏng manh.*

*Thỉnh thoảng nàng trăng tự ngẩn ngơ...
Non xa khỏi sự nhạt sương mờ...*

Đã nghe rét mướt luồn trong gió...
Đã vắng người sang những chuyến đò...

Mây vẫn từng không, chim bay đi,
Khí trời u uất hận chia ly.
Ít nhiều thiếu nữ buồn không nói
Tựa cửa nhìn xa, nghĩ ngợi gì.

Ý Thu (Xuân Diệu)

Tặng Nguyễn Lương Ngọc

Những chút hồ buồn trong lá rụng
Bị nhàu ai tưởng dưới trâm chân.
Bông hoa rứt cánh, rơi không tiếng;
Chẳng hái mà hoa cũng hết dần.

Dưới gốc, nào đâu thấy xác ve,
Thế mà ve đã tắt theo hè.
Chắc rằng gió cũng đau thương chứ;
Gió võ ngoài kia, thu có nghe?

Hôm nay tôi đã chết theo người
Xưa hẹn nghìn năm yêu mến tôi;
Với bóng hình xưa, tâm tiếng cũ,
Cách xa chôn hết nhớ thương rồi.

Yêu vui xây dựng bởi nguôi quên.
Muôn bước trong đời, phải dậm trên
Muôn tiếng kêu than thâm lắng lặng.
Nhưng hoa có thể cứ lâu bền.

Ờ nhỉ! Sao hoa lại phải rơi?
Đã xa, sao lại hứa yêu hoài?

*Thực là dị quá – Mà tôi nữa!
Sao nghĩ làm chi chuyện nhạt phai?*

Hẹn Hò (Xuân Diệu)

*Anh đã nói, từ khi vừa gặp gỡ:
“Anh rất ngoan, anh không dám mong nhiều.
Em bằng lòng cho anh được phép yêu;
Anh sung sướng với chút tình vụn ấy”.*

*Em đáp lại: “Nói gì đau đớn vậy!
Vừa gặp anh, em cũng đã mến rồi.
“Em phải đâu là ngọn nước trôi xuôi;
Chưa hi vọng, sao anh liền thất vọng?”*

*Lời nói ấy về sau đem gió sóng
Cho lòng anh đã định chỉ yêu thôi;
Anh tưởng em là của anh rồi,
Em mắc nợ, anh đòi em cho được.*

*Đấy, ai bảo em làm anh mơ ước!
Lúc đầu tiên, anh có mộng gì đâu!
Tưởng có nhau ai ngờ vẫn xa nhau,
Em ác quá! Lòng anh như tự xé...*

Chàng Sầu (Xuân Diệu)

*Trốn nỗi buồn vô cớ,
Sao anh chẳng vui đi?
– Tôi ráng tìm hạnh phúc,
Song chẳng biết chờ chi.*

*Xa xăm ru mộng tưởng,
Anh có thể phiêu lưu...
Tạo hoá không tình cảm,
Sinh ra, tôi đã nghèo.*

*Anh hãy là thi nhân
Hát nỗi buồn vô cớ:
– Tôi không biết làm thơ
Thơ không làm bớt khổ.*

*Nghĩ ngợi đến tình nương!
Anh sung sướng hơn nhiều...
Nghèo nàn và nhút nhát,
Tôi chưa từng được yêu.*

Bài Thơ Tuổi Nhỏ (Xuân Diệu)

*Giơ tay muốn ôm cả trái đất,
Ghì trước trái tim, ghì trước ngực,
Cho đây trước mặt khoảng cô đơn
Bao la muôn trời, sâu vạn vực.*

*Làm sao sống được mà không yêu,
Không nhớ, không thương một kẻ nào ?
Hãy đốt đời ta muôn thứ lửa!
Cho bừng tia mắt độ tia sao!*

Mùa Thi (Xuân Diệu)

*Thơ ta hơ hớ chưa chồng;
Ta yêu, muốn cưới, mà không thì giờ:
Mùa thi sắp tới! – em thơ,
Cái hôn âu yếm xin chờ năm sau!*

Avril 1934

Vô Biên (Xuân Diệu)

Như kẻ hành nhân quáng nắng thiêu,
Ta cần uống ở suối thương yêu;
Hãy tuôn âu yếm, lừa mơn trớn,
Sóng mắt, lời môi, nhiều – thật nhiều!

Chớ nên tiết kiệm, hỡi nàng tiên!
Ta được em chẳng, lại mất liền:
Với bạn ân tình hay với cảnh,
Nơi nào ta cũng kiếm Vô biên.

Những phen reo hót, những cơn say,
Những lúc mây đen ám mặt mày,
Là lúc lời xa muôn thế giới
Đến vờn trong dạ cánh chim bay...

Trời cao trêu như chén xanh êm;
Biển đắng không nguôi nỗi khát thèm;
Nên lúc môi ta kề miệng thắm,
Trời ơi, ta muốn uống hồn em!

Vội Vàng (Xuân Diệu)

Tôi muốn tắt nắng đi
Cho màu đừng nhạt mất;
Tôi muốn buộc gió lại
Cho hương đừng bay đi.

Của ong bướm này đây tuần trăng mật;
Này đây hoa của đồng nội xanh rì;

Đây đây lá của cành tơ phơ phất;
 Của yến anh này đây khúc tình si.
 Và này đây ánh sáng chớp hàng mi;
 Mỗi sáng sớm, thần vui hằng gõ cửa;
 Tháng giêng ngon như một cặp môi gần;
 Tôi sung sướng. Nhưng vội vàng một nửa:
 Tôi không chờ nắng hạ mới hoài xuân.
 Xuân đang tới, nghĩa là xuân đang qua,
 Xuân còn non, nghĩa là xuân sẽ già,
 Mà xuân hết, nghĩa là tôi cũng mất.
 Lòng tôi rộng, nhưng lượng trời cứ chật,
 Không cho dài thời trẻ của nhân gian,
 Nói làm chi rằng xuân vẫn tuần hoàn,
 Nếu đến nửa không phải rằng gặp lại.
 Còn trời đất, nhưng chẳng còn tôi mãi,
 Nên bâng khuâng tôi tiếc cả đất trời;
 Mùi tháng, năm đều róm vị chia phôi,
 Khắp sông, núi vẫn than thầm tiễn biệt...
 Con gió xinh thì thào trong lá biếc,
 Phải chăng hờn vì nỗi phải bay đi?
 Chim rộn ràng bỗng đứt tiếng reo thi,
 Phải chăng sợ độ phai tàn sắp sửa?
 Chẳng bao giờ, ôi! Chẳng bao giờ nữa...

Mau đi thôi! Mùa chưa ngả chiều hôm,
 Ta muốn ôm

Cả sự sống mới bắt đầu mơn mơn;
 Ta muốn riết mây đưa và gió lượn,
 Ta muốn say cánh bướm với tình yêu,
 Ta muốn thâu trong một cái hôn nhiều
 Và non nước, và cây, và cỏ rạng,
 Cho chênh choáng mùi thơm, cho đã đây ánh sáng

*Cho no nê thanh sắc của thời tươi;
– Hỡi xuân hồng, ta muốn cắn vào ngươi!*

Có Những Bài Thơ (Xuân Diệu)

*Hãy ngó sâu vào tận mắt anh,
Đọc bài thơ mới chưa làm thành;
Lòng anh rạo rức không duyên có
Khi nắng chiều tơ giỡn với cành.*

*Nghiêng đầu bên trái, hãy kề nghe
Những ngón tay thân sẽ vuốt ve
Cho điệu lòng anh thêm ấm dịu;
Sờ xem: ngực nóng khúc đê mê.*

*Tuy thế, bài thơ sẽ dở dang
Vì lời không đủ vẽ huy hoàng:
Vân không phải ngọc rung muôn ánh;
Nhịp thiếu êm êm, tiếng thiếu vang.*

*Hãy biết rằng anh đương say thơ,
– Người thì say rượu, kẻ say mơ –
Thế thôi. Anh nói làm sao được?
Anh ngẩng đầu cao đợi gió hờ...*

*Có những bài thơ rất thắm tươi
Nhưng mà chỉ nở giữa lòng người,
Chớ mong hái được loài hoa ấy!
Tay nhẹ làm hoa cũng rã rời.*

Tiếng Không Lời (Mây Lưng Chùng Hàng, Xuân Diệu)

Mây lưng chùng hàng
Vẽ ngang lưng núi.
Ngàn cây nghiêm trang
Mơ màng theo bụi
Hoa dại trên đồi.

Trăng nằm trên ngói...

Gió thanh chia mình
Trong cành lá biếc.
In như ái tình
Mơ qua trời thiếc,
Lan giữa làn hương.

Hỡi người rất thương...

Sao em không nghe
Bao lời van vỉ
Của nguyệt đêm hè,
Bao lời uỷ mị
Của thời tươi xanh.

Hãy cầm tay anh...

Đơn Sơ (Xuân Diệu)

Tặng Nguyễn Gia Trí

Em nói trong thư: “Mấy bữa rày,
“Sao mà bướm bướm cứ đua bay;
“Em buồn, em nhớ, chao! em nhớ!
“Em gọi thầm anh suốt cả ngày.

“Ngoài ấy vui không, anh của em?
 “Trong này đã có nắng vàng êm:
 “Mỗi lần nắng rọi, em ra cửa,
 “Em nghĩ gì đâu, đứng lặng im.

“Mùa xuân khó chịu quá đi thôi!
 “Cảnh đẹp làm em thấy lẻ loi,
 “Chim hót xui em nghe quạnh quẽ:
 “- Hay là anh đã bỏ em rồi ?”

“Ồ! mới nghiêng mình xem nước trong,
 “Vui mừng em thấy má em hồng...”
 Em tôi ăn nói vô duyên quá!
 Em đốt lòng anh, em biết không?

Giờ Tàn (Xuân Diệu)

Khi mai dậy sớm, trời êm ái,
 Cửa sổ thênh thang mở gió hồ:
 Hơi mát đưa hùa theo ánh sáng;
 Cành gần, chim rộn tiếng đùa nô.

Chủ nhật còn nguyên, còn trọn vẹn;
 Tôi chưa tiêu mất một giờ nào.
 Như đứa trẻ con ôm cái bánh,
 E dè tôi muốn giữ cho lâu.

Nhưng ngày cứ thoát đi từng chút;
 Rồi mặt trời cao. Nắng cháy tràn.
 Trưa đến: thôi rồi bình đã vỡ!
 Nửa ngày xinh đẹp đã tiêu tan!

Thong thả, chiều vàng thong thả lại...
 Rồi đi... Đêm xám tới dần dần...

Cứ thế mà bay cho đến hết
 Những ngày, những tháng, những mùa xuân.

Vừa mới khi mai tôi cảm thấy
 Trong tay ôm một bó hoa cười.
 Ngọn gió thời gian không ngọt thoï:
 Giờ tàn như những cánh hoa rơi...

Muộn Màng (Xuân Diệu)

Anh biết yêu em đã muộn màng,
 Nhưng mà ai cưỡng được tình thương!
 Ngậm ngùi tặng trái tim lưu lạc
 Anh chỉ xin về một chút hương.

Một chút hương phai của ái tình
 Mà em không thể gửi cùng anh;
 Để lòng ướp với tình phai ấy,
 Anh tưởng từ đây bớt một mình.

Mắt ướt trông nhau lệ muốn tuôn,
 Gượng cười anh phải khóc thầm luôn:
 Em là người của ai ai đấy,
 Lưu luyến chi nhau để sót buồn.

Dầu chiếm tay em, anh vẫn hay
 Rằng anh chỉ nắm cánh chim bay;
 Bao giờ có được người yêu dấu!
 Chắt chứa trong lòng vạn đắng cay.

Anh chỉ như con chim bơ vơ
 Lạnh lùng bay giữa gió, sương, mưa;
 Qua gần tổ ấm đôi chim bạn,
 Bỗng thấy lòng cuồng yêu ngẩn ngơ.

Yêu ngần ngợ rồi đau xót xa,
 Số anh là khổ, phận anh là
 Suốt đời nuốt lệ vào trong ngực,
 Dem ái tình dâng kẻ phụ ta.

Chưa đi mà đã xa cách nhau,
 Lúc biệt ly rồi, xa đến đâu?
 Thôi hãy để anh đi hốt hoảng,
 Gấp đem thương nhớ khuất mây mù.

Thôi hãy để anh đi thất thoro,
 Mặc luồng gió lạnh, mặc mưa to
 Đánh vào thân thể run như sậy.
 – Tôi chẳng cần ai thương hại cho.

Thở Than (Xuân Diệu)

Tôi là một kẻ điên cuồng
 Yêu những ái tình ngây dại
 Tôi cứ bắt lòng tôi đau đớn mãi,
 Đau vô duyên, đau không để làm gì.

Ôi! tình si
 Không có một giờ yên ổn!

Nếu bỏ được trái lòng cho gió cuốn,
 Dem vứt đi, như là trái chua cay!
 Nếu một chiều có thể rải tung bay
 Tất cả linh hồn thốn thức!

Nhưng mỗi lần đưa tay lên nén ngực
 Lại nghe tình nhiều hơn số ngón tay
 Với mi kia, mắt nọ, với môi này,
 Với chuỗi tên người liên tiếp...

Yêu với mến! mến và yêu! tiếng điệp
 Của khúc ca nào vừa cất, vừa say?
 Lòng tôi lạnh lẽo, đêm nay,
 Theo một con đường mấy nẻo.
 Và đêm nay, lòng tôi lạnh lẽo...
 Như sáng trăng trên mặt nước thu lờ.
 Tôi là một kẻ bơ vơ
 Yêu những ái tình quạnh quẽ.

Chiếc Lá (Xuân Diệu)

Theo Arnault

Lìa cành, thân héo khô,
 Hỡi chiếc lá giang hồ,
 Đi đâu?
 – Tôi chẳng biết.
 Xưa ở cành cây thông:
 Bão đánh, cây gần chết.
 Chiêu thôi đôi không cùng,
 Gió thoảng hay gió mau
 Từ hôm ấy, mặc lòng
 Đưa tôi rừng tới đồng,
 Núi trước tới lũng sau.
 Tôi đi nơi gió lông,
 Không than cũng không nao;
 Tôi đến nơi bờ đến
 Lá hồng cùng lá đào.

Sắt (Xuân Diệu)

Ngày muốn hết buồn như đời muốn hết;
 Chiều bị thương ráng sức kéo mình đi.
 Lũ mây già, nghìn vạn khối lâm ly,
 Đứng giữ lưới bủa vây trời nhỏ hẹp.

Vài chiếc quạ, mình than, cong mỏ thép,
 Quạ vừa kêu, đến tụt xệch đêm nào;
 Những cây bàng là những bộ xương cao,
 Nét ngó ngẩn đã rèn bằng sắt cũ.

Tét cần lá – lá nằm trên đất ủ,
 Màu lặng yên không còn mộng xa bay;
 Đất đen kêu như sắt dưới chân giày,
 Tiếng rần rỏi có pha màu mực đậm.

Chân đi nặng như mang xiềng; giam cầm
 Trong cũi to, hồn không thể vượt lên;
 Muốn rụng rơi, trái tim nặng ưu phiền,
 – Trái tim giữa một cái kềm bằng sắt.

Gửi Trời (Xuân Diệu)

I

Ta nằm trong võng mắt đong đưa,
 Khi ấy ngày thu dọi ánh vòa.
 Nhan sắc chớp hàng mi óng ả;
 Đầu ta ân ái dịu dàng mưa...

Quá êm ta tưởng ở chèo trời,
 Ta choáng không gian, níu tóc ngời:
 Tóc mịn đây tay như suối mát,
 Lòng ta vui rợn thú chơi vui...

II

Ta gửi trời ta giữa mắt nào
 Ở gần má lửa, cạnh mày dao...
 Khi ta trở lại, trời đâu vắng
 Lạnh lẽo mày xanh phản má đào.

Chiều (Xuân Diệu)

Tặng Nguyễn Khắc Hiếu

Hôm nay, trời nhẹ lên cao,
 Tôi buồn không hiểu vì sao tôi buồn...
 Lá hồng rơi lặng ngỗ thôn,
 Sương trinh rơi kín từ nguồn yêu thương.
 Phất phơ hồn của bông hường,
 Trong hơi phiêu bạt còn vương máu hồng.
 Nghe chùng gió nhớ qua sông,
 E bên lau lách thuyền không vắng bờ.
 – Không gian như có dây tơ,
 Bước đi sẽ đứt, động hồ sẽ tiêu.
 Êm êm chiều ngẩn ngơ chiều,
 Lòng không sao cả, hiu hiu khẽ buồn...

Viễn Khách (Xuân Diệu)

Tặng Nguyễn Nhược Pháp

Đương lúc hoàng hôn xuống,
 Là giờ viễn khách đi.
 Nước đượm màu ly biệt,
 Trời vương hương biệt ly.

Mây lạc hình xa xôi;
 Gió than niềm trách móc.
 Mây ôi và gió ôi!
 Chớ nên làm họ khóc.

Mắt ghen nhìn thấu dạ;
 Môi khô hết níu lời...
 Chân rời, tay muốn rã...
 Kẻ khuất... kẻ trông vời...

Hôm nào như hôm qua
 Má kẻ trên gôi sánh?
 Anh đi, đường có hoa...
 Tôi nằm trong tuổi lạnh.

Buổi chiều ra cửa sổ;
 Bóng chụp cả trời tôi!
 – Ôm mặt khóc rưng rức;
 Ra đi là hết rồi.

Biệt Ly Êm Ái (Xuân Diệu)

Tặng Nguyễn Xuân Khoát

Chúng tôi ngồi, vây phủ bởi trăng thâu,
 Sương bám hồn, gió cắn mặt buồn rầu.

Giờ biệt ly cứ đến gần từng phút.
 Chúng tôi thấy đã xa nhau một chút...

Người lặng im, và tôi nói băng quơ,
 Chúng tôi ngồi ở giữa một bài thơ.

Một bài thơ mênh mông như vũ trụ,
 Đầy khói hương xưa, tràn ân ái cũ.

Chúng tôi ngồi, vây phủ bởi trăng thâu,
Tay trong tay, đầu tựa sát bên đầu.

Tình yêu bảo: “Thôi các người đừng khóc,
Các người sẽ đoàn viên trong mộng ngọc!”

Cứ nhìn nhau rồi lại vẫn nhìn nhau,
Hạnh phúc ngừng giữa đôi trái tim đau.

Tương Tư Chiều (Xuân Diệu)

Bữa nay lạnh, mặt trời đi ngủ sớm;
Anh nhớ em, em ơi! Anh nhớ em.
Không gì buồn bằng những buổi chiều êm.
Mà ánh sáng đều hoà cùng bóng tối.
Gió lướt thướt kéo mình qua cỏ rồi;
Vài miếng đêm u uất lẫn trong cành;
Mây theo chim về dãy núi xa xanh
Từng đoàn lớp nhịp nhàng và lặng lẽ
Không gian xám tường sắp tan thành lệ.

Thôi hết rồi! Còn chi nữa đâu em!
Thôi hết rồi, gió gác với trăng thêm.

Vội sương lá rụng trên đầu gần gũi,
Thôi đã hết hồn ghen và giận tủi.
(Được giận hờn nhau! Sung sướng bao nhiêu!)
Anh một mình, nghe tất cả buổi chiều
Vào chậm chậm ở trong hồn hiu quạnh.

Anh nhớ tiếng. Anh nhớ hình. Anh nhớ ảnh.
Anh nhớ em, anh nhớ lắm! Em ơi!
Anh nhớ anh của ngày tháng xa khơi,

Nhớ đôi môi đang cười ở phương trời.
 Nhớ đôi mắt đang nhìn anh đắm đắm!
 Gió bao lần từng trận gió thương đi,
 – Mà kỷ niệm, ôi, còn gọi ta chi...

Với Bàn Tay Ấy (Xuân Diệu)

Với bàn tay ấy ở trong tay,
 Tôi đã nguôi quên hận tháng ngày,
 Một tôi trắng cao gieo mộng tưởng
 Vào lòng gió nhẹ thần thơ bay.
 Một tôi bầu trời đắm sắc mây,
 Cây tim nghiêng xuống cánh hoa gầy.
 Hoa nghiêng xuống cỏ, trong khi cỏ
 Nghiêng xuống làn rêu, một tôi đây
 Những lời huyền bí toả lên trăng,
 Những ý bao la rủ xuống trần,
 Những tiếng ân tình hoa bảo gió,
 Gió đào thả thả bảo hoa xuân.
 Bóng chiều đi vụt: bỗng đêm nay
 Tôi lại đa mang hận tháng ngày
 Dưới ánh trăng cười, tôi kiếm mãi
 Dấu bàn tay ấy ở trên tay

Giới Thiệu (Xuân Diệu)

Tặng Tú Mỡ

Xin đừng tìm biết rõ chàng ta,
 – Nhân loại em gần vẫn xấu xa.
 Có đến mà yêu thì hãy đến
 Xem đâu mây gợn, mắt mây qua...

Giữa người, anh ráng giấu tên đi;
 Thi sĩ, thừa cô, có quý gì!
 Huống nữa người ta đều tự ái;
 Bao giờ quen thuộc cũng khinh khi.

Hãy biết rằng anh lúc ở trường
 Rất tối toán pháp, khá văn chương,
 Chàng trai đi học nghe chim giảng,
 Không thuộc bài đâu; ấy sự thường.

Hết nợ thi rồi, đến nợ thi,
 Than ôi khổ quá! học làm gì
 Những chồng sách nặng khô như đá!
 Ruộng gió đồng trăng anh ấy đi...

Nghe nói tình yêu tưởng trái ngon;
 Cho lòng, không nghĩ mất hay còn.
 Tay trầy gai góc, chân đau sỏi,
 Anh bám, không thôi bám tuổi dòn.

Bạ kẻ nào đâu anh cũng mê,
 Chân theo xa với, trí theo kẻ.
 Si tình lắm đấy, – nhưng đôi lúc
 Có gửi tình đi, chẳng có về.

Quá thực thà nên hoá đại khờ,
 Bắt đâu người-chỉ-biết-yêu lo
 Nỗi đời cay cực đang giờ vuốt,
 Com áo không đùa với khách thơ.

Nhưng thoát sao ra lối hổ hùm
 Nuốt đời bao kẻ hái văn thom!
 – Lần này lại sắp đi thi nữa:
 Chắc hồng mười phân; khẩn nguyện giùm!

Bên Ấy Nên Đây (Xuân Diệu)

Lòng ta trống lăm, lòng ta sụp
 Như túp nhà không bốn vách xiêu;
 Em chẳng cứu giùm, em bỏ mặc
 Mưa đưa ta đến bến Đìu hiu.

Em ở bên mình; ta ngó say,
 Song le bên ấy với bên này
 Cũng xa như những bờ xa cách,
 Không có thuyền qua, không cánh bay.

Ta thấy em xinh, khẽ lắc đầu.
 Bởi vì ta có được em đâu!
 Tay kia sẽ ắp nhiều tay khác,
 Mối ấy vì ai sẽ được mầu.

Họ sẽ ôm em với cánh tay;
 Và em yêu họ đến muôn ngày;
 Thôi rồi! Em chẳng thờ ơ nữa
 Như đôi cùng ta tự bấy nay.

Như đôi cùng ta giữa cảnh mưa
 Mà lòng không hiểu, trán bơ vơ,
 Không tăng âu yếm trong câu nói,
 Trong mắt còn nguyên vẻ hững hờ.

Cặp Hai Vạn Dặm (Xuân Diệu)

Nếu ta có gặp hài tiên,
 Ta đi khắp xứ, khắp miền, khắp nơi.
 Ta đi, đi tận phương trời,
 Đi cùng phương đất, xa vời ta đi.
 In như chiếc chén lưu ly,

*In như chiếc lá hêt thì tươi xanh,
Ta theo gió mạnh, gió nhanh
Gió hung dữ, gió sát sanh, gió cuồng!
Đi say và cứ đi sông,
Ta đi mau lại hơn luồng gió mau.
Đi mau! Trốn nét! Trốn màu!
Trốn hơi! Trốn tiếng! Trốn nhau! Trốn mình!*

Tiếng Gió (Xuân Diệu)

*Có nhiều lúc gió kêu thê thiết quá;
Như gió đau một nỗi khổ vô hình,
Như bao điều ảo não của nhân sinh
Đã in vết ở nơi hồn của gió.
Gió vừa chạy, vừa rên, vừa tắt thở,
Đem trái tim làm uất cả không gian,
Gợi bóng hình những thân thể cơ hàn,
Vội môi tím, vội cánh nghèo vạc mặt.

Trong khung xám của mùa đông bằng sắt,
Gió qua rồi còn lưu lại tiếng ngân:
Cây bên đường trụi lá, đứng tần ngần,
Khấp xương nhánh chuyển một luồng tê tái;
Và giữa vườn im, hoa run sợ hãi
Bao nỗi pha phôi, khô héo, rụng rời.
Và mưa kia là nước mắt gió rơi,
Và sương ấy là mồ hôi gió rớt
Trong lúc vội vàng, trên cành thưa thốt.

Ấy nỗi buồn kêu xé của ngày qua,
Hay lời tham rên rĩ của đêm xa;
Ấy là tiếng những âm binh tan tác,*

Hay là giọng những âm hồn lưu lạc?
 – Hỡi gió mờ! người chứa cả mùa đông
 Trong phổi của người u uất vô cùng.

Hoa Nở Để Mà Tàn (Xuân Diệu)

Hoa nở để mà tàn;
 Trăng tròn để mà khuyết;
 Bèo hợp để chia tan;
 Người gần để ly biệt.
 Hoa thu không nắng cũng phai màu;
 Trên mặt người kia in nét đau.

Ca Tụng (Xuân Diệu)

Trăng, vú mộng của muôn đời thi sĩ
 Giơ hai tay mơn trớn vẻ tròn đầy,
 Trăng, hoa vàng lay lắt cạnh bờ mây;
 Trăng, đĩa ngọc giữa mâm trời huyền bí;
 Trăng, vú mộng của muôn đời thi sĩ
 Giơ hai tay mơn trớn vẻ tròn đầy.

Trăng, nguồn sương làm ướt cả Gió hây,
 Trăng, vông rượu khiến Đêm mờ chuyển choáng,
 Người ám ảnh hương thơm bằng ánh sáng,
 Ru màu êm, mà gọi thức lòng ngây;
 Trăng, nguồn sương làm ướt cả Gió hây,
 Trăng, vông rượu khiến Đêm mờ chuyển choáng!

Trăng thánh thót, hoa đàn tơ lấp loáng,
 Trăng nghiêng nghiêng, tư tưởng chuyện ưu phiền,
 Người là ma, rồi người làm tiên:

Người tạo lập những đền đài mỏng thoáng;
 Trăng thánh thót, hoa đàn tơ lấp loáng,
 Trăng nghiêng nghiêng, tư tưởng chuyện ưu phiền...

Người là trăng, hỡi trăng đẹp bình yên;
 Hỡi trăng đẹp, người là trăng náo nức;
 Người hay khóc, người không cần sự thực,
 Nhớ thương luôn, nên mắt có quầng viền;
 Người là trăng, hỡi trăng đẹp bình yên,
 Hỡi trăng đẹp, người là trăng náo nức.

Rừng xoã tóc để người làm chiếc lược;
 Biển nhân người thành ức triệu vòng khuyên;
 Gió căng người trên những cánh buồm thuyền
 Người đánh nhịp cho sóng chiều xuôi ngược;
 Rừng xoã tóc để người thành chiếc lược,
 Biển nhân người thành một triệu vòng khuyên...

Trăng của xa xôi, trăng của hão huyền,
 Người vĩnh viễn như lòng trăng ý gió;
 Trăng của mắt, trăng của hồn rạn vỡ,
 (Trăng rất trắng là trăng của tình duyên)
 Trăng của xa xôi, trăng của hão huyền,
 Người vĩnh viễn như lòng trăng ý gió...
 Trăng, vú mộng đã muôn đời thi sĩ

Mười Chữ (Xuân Diệu)

Mưa dầm – thu dưới nguyệt:
 Máng chảy – xuôi trên nhà.

Núi Xa (Xuân Diệu)

Núi tận chân trời đứng nghĩ xa,
Gió đều trang trải nguyệt bao la;
Êm êm núi biếc xinh như ngọc
Và cũng buồn như nỗi nhớ nhà.

Thấy núi yêu kiều, tưởng núi yên,
Tha hồ ta mộng cảnh non tiên,
Tưởng như núi đẹp là tranh vẽ,
Nhưng núi không hề đứng thản nhiên.

Lá úa, cành khô vẫn rụng đôn;
Lối mòn, cỏ mạnh vẫn lên chôn.
Chim hôm run rẩy trong tim nhỏ,
Thở sợ dơ tai hứng tiếng ồn.

Có lẽ ông tiêu sống giữa cây
Đêm nay hồn lạnh đã theo mây;
Gió rừng có lẽ tuôn muôn gốc,
Có lẽ mưa im xối đã đây...

– Lăn với đời quay, tôi cứ đi,
Người ngoài không thấu giữa lòng si.
Cũng như xa quá nên ta chỉ
Thấy núi yên như một tiếng bìa.

Dối Trá (Xuân Diệu)

Tặng Lương Xuân Nhị

Nói chi nữa tiếng buồn ghê gớm ấy
Để lòng tôi sung sướng muốn tiêu tan?
Tất cả tôi run rẩy tựa dây đàn

Nghe thỏ thẻ chính điều tôi giấu kĩ,
 Sợ đôi mắt đêm nhiên và diễm lệ.
 Vâng, nói chi để khêu lại nguồn sâu
 Tôi ngỡ đã cạn hẳn trong bấy lâu
 Để lại nhóm cho cháy thêm ngọn lửa
 Tưởng gần tàn – Yêu? yêu nhau? làm chi nữa!

Tôi vẫn biết rằng tôi chẳng xứng người;
 Mùa xuân tôi chưa hề có hoa tươi;
 Tôi như chiếc thuyền hư, không bến đỗ;
 Tôi là một con chim không tổ.

Lòng cô đơn hơn một đóa mồi côi,
 Nhật nụ cười của thiên hạ, than ôi,
 Để tự nhủ: “Ta được yêu đấy chứ”.
 Tôi chỉ sống để hoài hoài tưởng nhớ,
 Mãi mãi yêu nhưng giấu giếm luôn luôn;
 Mà người thì, lơ đãng, giậm trên buồn,
 Bạn đi hái những cành vui xanh thắm.

Tôi biết lắm, trời ơi, tôi biết lắm!
 Hỡi lòng dạ sâu xa như vực thẳm!
 Tôi biết rằng người nói vậy cười chơi
 Tiếng đã làm tôi tê tái cả người,
 Tim ngừng đập, để thu hồn nghe lắng,
 Máu ngừng chạy, để cho lòng bớt nặng,
 Tôi biết rằng, chỉ cách một ngày sau,
 Cây bên đường sẽ trông thấy tôi sâu,
 Đi thất thểu, đi lang thang, đi quạnh quẽ.

Vì vội kiếm tìm nhau, tôi sẽ
 Chỉ thấy người thương nhưng chẳng thấy tình thương,
 Và như màu, theo nắng nhạt, như hương

Theo gió mất, tình người đà tản mát.
 Tôi sẽ trốn, thần thờ, ngơ ngác,
 Trái tim buồn như một bãi tha ma,
 Gượng mỉm cười: “người quên nghĩ rằng ta
 Sẽ đau đớn bởi một lời nói vội”.

Vì, khốn nỗi! Tôi vẫn còn tin mãi
 Sự nhảm kia; – tôi không thể không yêu.
 Dầu không tin, tôi càng cứ yêu nhiều:
 Khi người nói, tiếng người êm ái quá...
 Có lúc tưởng, chỉ để rơi tàn lửa,
 Tay vô tình gieo một đám cháy to;
 Người tưởng buông chỉ đôi tiếng hẹn hò
 Tôi hưởng ứng bằng vạn lời say đắm
 Đang rạo rức, thì trào, rồi rắm,
 Ngập lòng tôi – Mà ai ngó tới đâu!
 Tôi điên cuồng, tất nhiên phải khổ đau,
 Tôi biết lắm, trời ơi, tôi biết lắm!

Vậy trót lỡ, tôi sẽ đành lẳng lặng
 Chịu môi tình gây lại bởi tay ai,
 Không cầu xin, không trách móc, vì – ôi!
 Tôi chẳng biết làm cho lòng người cứng cỏi
 Cứ như thế cho đến giờ đen tối

Hoa ái tình chung phận đoá hồng khô,
 Mà trái tim đã ghê đáng hững hờ
 Sẽ chung phận của tro tàn bếp lạnh.

Tôi giấu sẵn một linh hồn hiu quạnh,
 Cho nên, liên chiều đó, tôi hết vui.
 Không thấy người bằng không thấy mặt trời,

Tôi ôm ngực thử tìm xem biên giới
Của sầu tủi. Nhưng hỡi người yêu hỡi!

Nó mênh mông, vô ảnh, bủa vây tôi;
Yên ổn đi, thắc mắc đến đây rồi,
Mơ ước tới, mà chán chường cũng lại.
Và mơn trớn cả một kho ân ái,
Tôi một mình đối diện với tình không
Để lắng nghe tiếng khóc mất trong lòng.

(1935)

Tập Gửi Hương Cho Gió (1945)

Lời Thơ Vào Tập Gửi Hương (Xuân Diệu)

Tôi là con chim đến từ núi lạ,
Ngựa cổ hát chơi.
Khi gió sớm vào reo um khóm lá,
Khi trăng khuya lên ử mộng xanh trời.
Chim ngậm suối đậu trên cành bịn rịn,
Kêu tự nhiên, nào biết bởi sao ca.
Tiếng to nhỏ chẳng xui chùm trái chín;
Khúc huy hoàng không giúp nở bông hoa.

Hát vô ích, thế mà chim vỡ cổ,
Héo tim xanh cho quá độ tài tình.
Ca ánh sáng bao lần dây máu đỏ,
Rồi một ngày sa rụng giữa bình minh.

Tôi réo rắt, chẳng qua trời bắt vậy
Chiếc thuyền lòng, nước đẩy phải trôi theo.

*Gió đã thổi, cho nên buồn phải dậy;
Hồn vu vơ, tội ấy ở mây đèo!*

*Nghiep tài tử nghìn xưa đông lắm chắc;
Chúng tôi hùn làm một kiếp đa duyên
Cảm nếp trán của người lo sáu khắc,
Thương năm canh nước mắt những ai phiền.*

*Nghề lựa chữ, thôi một trò trẻ nhỏ!
Dăm câu vui đắp đổi với câu sầu;
Sương với bóng, không có gì tỏ rõ;
Xin đừng cười! đời có nghĩa chi đâu?*

*Tiếng tôi hát chẳng làm ai tươi nở,
Nhưng sách này, tôi để cả trái tim;
Giở cho khéo, kéo lòng tôi động võ,
Hồn người tình mỏng lắm, xếp cho êm!*

*Nắng cũ phai rồi, lòng tôi vẫn cất
Một chiều ong vàng đẹp sắc năm mây.
Xuân vội bước, nhưng mà hương chẳng mất:
Tôi với tay giam giữ ở trong này.*

*Nếu trang giấy có động mình tuyết bạch,
Ấy là tôi dào dạt với âm thanh.
Hồn thắc mắc vẫn đi về với sách,
Dưới tay ai xem lại nỗi lòng mình.*

*Vâng, đáng lẽ làm xong tôi giữ lấy;
Vui gì đâu mà đưa đẩy dương tranh.
Nhưng, cũng lạ! nỗi tình đau khổ ấy,
Để riêng tây, như có chỗ không đành.*

*Thôi thì đó, nói cùng nhau cho thoả,
Ai có thương thì tôi cũng cảm ơn,*

*Ai có ghét, tôi cũng cười khuây khoả,
Lỗi vì tôi, tôi đâu dám giận hờn.*

*Nhưng nghĩ lại: sống vẫn là hơn chết;
Gần hơn xa, yêu mến ngọt ngào thay!
Nên, thú thật, tôi mong nhiều kẻ biết
Xem nhiều thơ và nhớ lại nhiều ngày.*

*Và nghĩ ngợi: “Ai mà ai oán thế!
Ở nơi đâu mà giọng nói tiêu tao!”
Thưa, một kiếp ai không từng nhỏ lệ?
Ta cùng buồn: mon trón vuột ve nao!*

*Và hãy yêu tôi, một giờ cũng đủ,
Một giây cũng cam, một chút cũng đành;
Khổ tôi hát, loài người xin chớ phụ!
Cô hay dịu dàng; chậm chậm, thưa anh!*

*Thơ tôi đó, gió lùa đem toả khắp!
Và lòng tôi, mời mọc bạn chia nhau.
Trông thấy nghìn môi rượu mùa ẩm ắp,
Tôi sẽ vui được có tấm lòng sâu.*

*Tôi là con chim đến từ núi lạ,
Ngựa cổ hát chơi;
Hãy nghe lấy. Còn như sao rỉ rả,
Hỏi làm chi! Tôi không biết trả lời.*

Nguyệt Cầm (Xuân Diệu)

*Trăng nhập vào đây cung nguyệt lạnh,
Trăng thương, trăng nhớ, hồi trăng ngần.
Đàn buồn, đàn lặng, ôi đàn chậm!
Mỗi giọt rơi tàn như lệ ngân.*

Mây vắng, trời trong, đêm thủy tinh;
 Lung linh bóng sáng bỗng rung mình
 Vì nghe nương tử trong câu hát
 Đã chết đêm rằm theo nước xanh.

Thu lạnh càng thêm nguyệt tỏ ngời,
 Đàn ghê như nước, lạnh, trời ơi...
 Long lanh tiếng sỏi vang vang hận:
 Trăng nhớ Tâm Dương, nhạc nhớ người...

Bốn bề ánh nhạc: biển pha lê.
 Chiếc đảo hồn tôi rợn bốn bề
 Sương bạc làm thình, khuya nín thở
 Nghe sâu âm nhạc đến sao Khuê.

Buồn Trăng (Xuân Diệu)

Gió sáng bay về, thi sĩ nhớ;
 Thương ai không biết, đứng buồn trăng.
 Huy hoàng trăng rộng, nguy nga gió,
 Xanh biếc trời cao, bạc đất bằng.

Mây trắng ngang hàng tự thuở xưa,
 Bao giờ viễn vọng đến bây giờ.
 Sao vàng lẻ một, trăng riêng chiếc;
 Đêm ngọc tê ngời men với tơ...

Khắp biển trời xanh, chẳng bến trời,
 Mắt tìm thêm rợn ánh khơi vơi.
 Trăng ngà lạnh lẽ như bông tuyết,
 Trong suốt không gian, tịch mịch đời.

Gió nọ mà bay lên nguyệt kia,
 Thêm đem sương lạnh xuống đầm đìa.

Ngẩng đầu ngắm mãi chưa xong nhớ,
 Hoa bưởi thơm rồi: đêm đã khuya.

Lời Kỹ Nữ (Xuân Diệu)

Khách ngồi lại cùng em trong chốc nữa;
 Vội vàng chi, trăng sáng quá, khách ơi.
 Đêm nay rằm: yến tiệc sáng trên trời;
 Khách không ở, lòng em cô độc quá.

Khách ngồi lại cùng em! Đây gôi lả,
 Tay em đây, mời khách ngả đầu say;
 Đây rượu nồng. Và hồn của em đây,
 Em cung kính đặt dưới chân hoàng tử.

Chớ đập hồn em!

Trăng về viễn xứ

Đi khoan thai trên ngự đỉnh trời tròn;
 Gió theo trăng từ biển thổi qua non;
 Buồn theo gió lan xa từng thoáng rợn.
 Lòng kỹ nữ cũng sâu như biển lớn,
 Chớ để riêng em phải gặp lòng em;
 Tay ái ân du khách hãy làm rèm,
 Tóc xanh tốt em xin nguyện dết vông.

Đẩy hộ hồn em triền miên trên sóng,
 Trôi phiêu lưu không vọng bến hay gành;
 Vì mình em không được quẩn chân anh,
 Tóc không phải những dây tình vướng víu.
 Em sợ lắm. Giá băng tràn mọi nẻo,
 Trời đây trăng lạnh lẽo suốt xương da.
 Người giai nhân: bến đợi dưới cây già;
 Tình du khách: thuyền qua không buộc chặt.

*

Lời kỹ nữ đã vỡ vì nước mắt,
Cuộc yêu đương gay gắt vì làng chơi.
Người viễn du lòng bạn nhớ xa khơi,
Gõ tay vương để theo lời gió nước.

*

Xao xác tiếng gà. Trăng ngà lạnh buốt.
Mắt run mờ, kỹ nữ thấy sông trôi.
Du khách đi.
– Du khách đã đi rồi.

Hà Nội, 1939

Gửi Hương Cho Gió (Xuân Diệu)

Biết bao hoa đẹp trong rừng thắm
Đem gửi hương cho gió phũ phàng!
Mất một đời thơm trong kẽ núi,
Không người du tử đến nhằm hương!

Hoa ngổ đem hương gửi gió kiêu,
Là truyền tin thắm gọi tình yêu.
Song le hoa đợi càng thêm tủi:
Gió mặc hồn hương nhạt với chiều.

Tản mát phương ngàn lạc gió câm,
Dưới rừng hương đẹp chẳng tri âm;
Tên rừng hoa đẹp rơi trên đá,
Lặng lẽ hoàng hôn phủ bước thâm.

Tình yêu muôn thừa vẫn là hương;
Biết mấy dòng thơm mở giữa đường,

Đã mất tình yêu trong gió rúi,
Không người thấu rõ đến nguồn thương!

Thiên hạ vô tình nhận ước mơ,
Nhận rồi không hiểu mộng và thơ...
Người si muôn kiếp là hoa núi,
Uống nhụy lòng tươi tặng khách hờ!

Bài Thứ Năm (Xuân Diệu)

Tiếng trúc từ đâu than tịch mịch!
Hôn nào ai bỏ giữa trăng không?
Bãi xa cũng muốn làm sa mạc,
Chẳng bóng ai đi – buồn, hỡi lòng!

Chỉ có mơ màng một bãi xa,
Tuyệt mù chỉ có nhạt phai và
Véo von tiếng chở lưu ly mộng
Trong khoảng đêm trường ma gọi ma.

Mênh mông ai lạc dưới vòm sương
Cảm khái câu ca trúc võ vàng!
Canh dài vẫn thức nhớ tiên nữ,
Hoa còn vầng trăng nghiêng mặt thương.

Mời Yêu (Xuân Diệu)

Ngày trong lấm, lá êm, hoa đẹp quá,
Nhan sắc ơi, cây cỏ chói đầy sao.
Tháng giêng cười, không e lệ chút nào,
Bằng trăm cánh của bướm chim rồi rảo.
Ai có biết màu xuân lên nặng lấm
Trên cành hồng và trong những trái tim?

*Nghe điệu lòng hương ửng với ca chim,
Tôi tự thấy lạc loài trong nắng mới.*

*Mở miệng vàng... và hãy nói yêu tôi...
Dẫu chỉ là trong một phút mà thôi...*

*Đã bao lúc màu hoa đem nhớ tới;
Biết nhớ ai! đành chỉ nhớ xa xôi.
Lời ái ân ngừng lại ở nơi môi,
Mặc ánh sáng tha hồ reo trên nội.
Năm nay lại vương bởi hồi gió sợi;
Năm nay hương đây lại tới bởi hồi;
Một trời mơ đang cầu nguyện trong tôi,
Chờ một tiếng để bừng lên hạnh phúc.*

*Mở miệng vàng... và hãy nói yêu tôi,
Dẫu chỉ là trong một phút mà thôi...*

*Cần chi biết ngày mai hay bữa trước?
Gần hôm nay, thì yêu dẫu là nên.
Tôi ưng đùa, người hãy cột thản nhiên:
Ta tưởng tượng một tình duyên mới nọ.
Người được nói, tôi được nghe là đủ;
Thực càng hay, mà giả dối lại sao?
Gặp nhau đây, ai biết tự thời nào;
Xa nhau nữa, ai đoán ngày tái hội!*

*Mở miệng vàng, và hãy nói yêu tôi,
Dẫu chỉ là trong một phút mà thôi!*

*Hỡi nhan sắc, ngại ngừng chi không nói,
Cho trời thêm xanh, cho cảnh càng xinh.
Cho dư âm vang động của lời tình
Làm êm ấm đôi ngày xuân trống trải.*

Tôi lắng đợi! Nhịp lòng tôi đứng lại!
 Tôi cần tin! Tôi khao khát được nhâm!
 Cho tôi mơ một ảo tưởng thâm trầm,
 Và mặc kệ, nếu đó là đôi trá!

 Mở miệng vàng! và hãy nói yêu tôi!
 Dầu chỉ là trong một phút mà thôi!

Phơi Trái (Xuân Diệu)

Sợ buồn se với tơ lưu luyến;
 Tôi dệt ngày tôi với sợ buồn.
 Tôi dệt hồn tôi bằng ánh nguyệt,
 Mong manh cho dễ bị nhàu luân.

 Lòng tôi bốn phía mở cho trăng;
 Khách lại mười phương cũng dãi dăng:
 Nước ngọt sẵn tuôn, vườn đợi hái,
 Đường không ngăn cấm, cỏ chờ băng...

 Có kẻ trèo cây, kẻ ngắt hoa.
 Đủ rồi, lần lượt kéo đi xa.
 Trái lay đã trống vườn hương mật,
 Lại trữu lòng tôi mến khách qua.

 Tôi như con bướm đắm tình thương,
 Bay vòng hoa đẹp để vây hương.
 Cánh con phấn mỏng, mà hương rộng!
 Tham chiếm hồn ai, chỉ đoạn trường.

Dại Khờ (Xuân Diệu)

Người ta khổ vì thương không phải cách,
Yêu sai duyên, và mến chẳng nhằm người.
Có kho vàng nhưng tặng chẳng tùy nơi,
Người ta khổ vì xin không phải chỗ.

Đường êm quá, ai đi mà nhớ ngó!
Đến khi hay, gai nhọn đã vào xương.
Vì thả lòng không kìm chế dây cương,
Người ta khổ vì lui không được nữa.

Những mắt cạn cũng cho rằng sâu chứa;
Những tim không mà tưởng tượng tràn đầy;
Muôn ngàn đời tìm có đôi sương mây,
Dấn thân mãi để kiếm trời dưới đất.

Người ta khổ vì cố chen ngõ chật,
Cửa đóng bùng nên càng quyết xông vào.
Rồi bị thương, người ta giữ gươm dao,
Không muốn chữa, không muốn lành thú độc.

Chỉ Ở Lòng Ta (Xuân Diệu)

Tặng Ứng Tỷ

Chỉ là gió, nhưng lòng tôi thả bướm,
Thêm phất phơ cho hơi thở vừa hiền;
Chỉ là trăng, nhưng tôi thấy thần tiên
Như tuyết diệu: bởi hồn tôi xanh quá.
Và người ấy vẫn như bao kẻ lạ,
Cũng sắc hương, là lụa, cũng dung nhan:
Chỉ là tình; nhưng tôi rất mê man,
Gồm vũ trụ gửi nơi hình cầm thạch.

Cuộc đời cũng đìu hiu như dặm khách,
 Mà *tình yêu* như quán trọ bên đường.
 Máit tranh tàng đỗ rét một đêm sương,
 Vò nước lã mát xoàng đôi buổi *nắng*.
 Nhà quê kiểng có đâu cơm gạo trắng,
 Thân lữ cô, đừng giận quán tranh nghèo!
 Ta chỉ giàu những của sẵn mang theo:
 Giữa hiu quạnh, được nghỉ nhờ đã quý.

Thiên đường cũng ở trong rương hành lý:
 Muốn say sưa, phải đem sẵn rượu nồng;
 Muốn êm đêm, phải có sẵn gối bông;
 Muốn mơ mộng, phải sẵn trầm, sẵn nhạc.

Tôi vốn biết cuộc đời thường đạm bạc,
 Nên mang theo từng suối rượu, nguồn tình.
 Dem mến yêu làm cho cảnh thêm xinh.
 Cút phong nhã để cho người bớt tục.
 Để lây lửa chuyển những lòng giá đúc
 Phải ấm lên vì bắt chước tôi nồng;
 Để bình tia trong những mắt tê đông,
 Và gọi nhịp khiến hồn lười phải thức;
 Để giục tiếng chim của niềm rạo rức,
 Để thay cánh rụng của nỗi phai tàn;
 Để tươi cười mà âu yếm nhân gian,
 Tôi có sẵn một mặt trời giữa ngực.

Giục Già (Xuân Diệu)

Mau với chút, vội vàng lên với chút,
 Em, em ơi, tình non đã già rồi;

Con chim hồng, trái tim nhỏ của tôi,
 Mau với chứ! thời gian không đứng đợi.
 Tình thổi gió, màu yêu lên phấp phới;
 Nhưng đôi ngày, tình mới đã thành xưa.
 Nắng mọc chưa tin, hoa rụng không ngờ,
 Tình yêu đến, tình yêu đi, ai biết!
 Trong gặp gỡ đã có mầm ly biệt;
 Những vườn xưa, nay đoạn tuyệt dấu hài;
 Gặp đi em, anh rất sợ ngày mai;
 Đời trôi chảy, lòng ta không vĩnh viễn.

*

Vừa xịch gôi chẵn, mộng vàng tan biến;
 Dung nhan xê động, sắc đẹp tan tành.
 Vàng son đương lộng lẫy buổi chiều xanh,
 Quay mặt lại: cả lâu chiều đã vỡ.
 Vì chút mây đi, theo làn vút gió.
 Biết thế nào mà chậm rãi, em ơi?
 Sớm nay sương xê xích cả chân trời,
 Giục hồng nhận thiên di về cõi Bắc.
 Ai nói trước lòng anh không phản trắc;
 Mà lòng em, sao lại chắc trơ trơ?
 – Hái một mùa hoa lá thuở măng tơ,
 Đốt muôn nến sánh mặt trời chói lói;
 Thà một phút huy hoàng rồi chợt tối,
 Còn hơn buồn le lói suốt trăm năm.
 Em vui đi, rằng nở ánh trăng rằm,
 Anh hút nhụy của mỗi giờ tình tự.
 Mau với chứ! Vội vàng lên với chứ!
 Em, em ơi! Tình non sắp già rồi...

Buổi Chiều (Xuân Diệu)

Buổi chiều đi lảng ở chân mây,
 Hoa tím trên song thoáng điệu gầy.
 Cửa đợi khép thêm đôi mí lả;
 Mái tranh nghe ấm một niềm tây.

Buổi chiều đi lảng ở chân mây...

Khói mỏng lên giây móc xóm làng
 Với trời không sắc đứng nghiêm trang.
 Âm thầm có những câu than thở
 Trong rậm lau phơ chấm bụi vàng.

Nón xa đi khuất mãi về tây,
 Một điểm mong nhà giữa bóng sây.
 Tựa ngõ bằng tre nhìn én liệng,
 Những nàng thôn nữ đứng, thơ ngây.

Buổi chiều đi lảng ở chân mây...

Con đường nguồn gốc tự vu vơ
 Lạnh lẽo chân qua, để bụi mờ.
 Thờ thần cây đa trên bến cũ
 Đêm đêm như nhớ chị đà xưa.

Thoáng trong đôi sợi gió hây hây
 Một thoáng hương xa chứa mộng đây.
 Có lẽ vong hồn năm tháng cũ
 Trở về phảng phất luyện đâu đây.

Buổi chiều đi lảng ở chân mây...

Tặng Bạn Bây Giờ (Xuân Diệu)

Ta biết ngày mai em có vợ,
Đi làm hai bữa, tôi về thăm.
Cơm xong, chén nước chờ bên cạnh
Em bế thằng con được mấy năm.

Chỉ mấy năm thôi, đủ phận chồng,
Chàng trai tơ morn đã thành ông.
Không còn mộng dễ ngày tươi trẻ,
Mắt sáng phai rồi, má hóp không.

Ta cũng như em hết trẻ rồi,
Nhưng lòng ta vẫn hát không thôi.
Xuân ta đã cất trong thơ phú,
Tuổi trẻ trong thơ thắm với đời.

Em ngồi trông vợ, thấy nàng tiên
Là một người thôi, mộng hảo huyền!
Ta bước bên đường kêu gọi mãi
Nhớ người bạn cũ thuở anh niên.

Em nghe tê tái dưới hàng mi
Tiếc thuở say nồng, nhớ bạn si.
Khép mắt buồn xa, em sẽ bảo:
– Có chàng Xuân Diệu thuở xưa kia...

Xuân Rụng (Xuân Diệu)

Sắc tàn, hương nhạt, mùa xuân rụng!
Những mặt hồng chia rẽ hết cười.
Đỡ lấy đài xiêu, nường lấy nhị,
Hồn ơi, phong cảnh cũng là người!

Duyên mỏng bay theo đờ sắc buồn,
Cho mình hoa rụng cứ xinh luôn.
Phút giây hoá bướm lìa cây đạo,
Đến đất không nghe một tiếng hờn.

Gió tuy nhiều nhúu chỉ đưa hơi,
Sương dẫu chưa buông lệ ám trời;
Nhưng bóng chiều mau sa nặng lắm,
Mà hoa thì nhẹ: cánh rơi... rơi...

Trên đông lỏng lẻo khói giờ cơm,
Ấy lúc sao êm hiện mấy chòm.
Thần chết thướt tha nương bóng héo,
Bắt đâu đi nhặt những hồn thom.

Hư Vô (Xuân Diệu)

Nhưng mà tôi sẽ chết, than ôi!
Tôi kẻ đưa rặng bầu mặt trời,
Kẻ đựng trái tim trù máu đất,
Hai tay chín móng bám vào đời.

Kẻ uống tình yêu dập cả môi
Nhưng mà tôi sẽ chết, than ôi!
Tóc ngời mai một không đen nữa,
Tuổi trẻ khô đi, mặt xấu rồi.

Già nua đã bó sẵn hai tay,
Hôm ấy ta trông gương ánh ngày;
Bệnh hoạn cắn xương như rắn rúc,
Ta ngồi góp lực nhớ hôm nay.

Chóng chóng ngày thơ vụt đến xuân;
Mau mau ngày mạnh yếu phai dần.

Ngày già vội vội mang sương đến,
Tuổi chết đây rồi! Bóng lụi chân.

Đêm kia ta thức, một mình đau,
Nghe tiếng giờ đi, náo dạ sâu.
Bạn ở bên mình duy ngọn nhỏ
Con đèn chống chọi với đêm thâu.

Tôi run như lá, tái như đông,
Trán chảy mồ hôi, mắt lệ phong.
Năm đây, tháng đôi, tôi đã đến
Trước bờ lạnh lẽo của hư không.

Tình Cờ (Xuân Diệu)

Mắt ấm đêm kia, sáng bữa này
Lạnh lòng trông xuống má hây hây.
Ái tình đến đó soi gương nước
Đã biến. Sao phai dưới nét mày.

Những thoáng ân tình chạy thoáng qua,
Đi không biết trước, đến không ngờ.
Nhịp nhàng mắt đẹp nhìn trong mắt,
Một phút gần nhau, hương thoảng đưa.

Một chớp mê man, hôn gặp hôn.
Lòng chưa kịp hiểu mắt trao hôn.
Không hề mặc cả, không quen biết,
Tay đã kề tay, ngực đánh đồn.

Rồi hết thần tiên, bỏ ngõ xa,
Đời thường, tẻ nhạt lại trôi qua.
Sau giờ lặng lẽ nghe chung một,
Lại có riêng “người”, lại có “ta”.

Như một chiêm bao rất mộng thơ,
 Bâng khuâng tôi nghĩ chuyện tình cờ
 Của hai thuyền lạ phiêu trên biển,
 Bỗng một lần kia đỗ một bờ.

Tình Qua (Xuân Diệu)

Tôi dạo thanh bình giữa phố đông,
 Tự cười sao chỗ núi và thông
 Đến đây ánh trở người qua lại;
 Bỗng lướt ngang tôi một thoáng hồng.

Tâm trí còn kinh trận gió người!
 Bốn bề không khí bỗng reo tươi.
 Một luồng ánh sáng xô qua mặt,
 Thấm cả đường đi, rục cả đời.

Tôi trải yêu thương dưới gót giầy,
 Ôm chùng bóng lạ giữa mê say.
 Lòng buồn lững thững vương sau áo,
 Bước đẹp mà sao khéo toả dây.

Thiên hạ về đâu? Sao vội đi?
 Bao giờ gặp nữa? Có tình chi?
 – Lòng tôi theo bước người qua ấy
 Cho đến hôm nay vẫn chẳng về.

Thu (Xuân Diệu)

Nồn nà sương ngọc quanh thềm đậu;
 Nắng nhỏ bâng khuâng chiều lơ thì.
 Hư vô bóng khói trên đầu hạnh;
 Cành biếc run run chân ý nhi.

Gió thầm, mây lặng, dáng thu xa,
 Mới tạnh mưa trưa, chiều đã tà.
 Buồn ở sông xanh nghe đã lại,
 Mơ hồ trong một tiếng chim qua.
 Bên cửa ngừng kim thoa bức gấm,
 Hây hây thực nữ mắt như thuyền.
 Gió thu hoa cúc vàng lưng giậu,
 Sắc mạnh huy hoàng áo trạng nguyên.

Bụi Mưa Mờ Cũ (Xuân Diệu)

Bụi mưa mờ cũ gương trăng,
 Hoa lau trắng đã kết bằng tiêu tao.
 Đêm đêm trời nhạt vơi sao,
 Sông Ngân dòng bạc cũng hao bóng vàng.
 Gió mưa, mưa gió âm u;
 Dưới trần mà đã nghe thu lạnh rồi.
 Càng cao càng lạnh trao lời,
 Trên cung xanh vắng lạnh thôi mấy chèo!
 Trăng thu thường thấy trắng phau,
 Ấy màu của tuyết, ấy màu của băng.
 Lạnh thay! là cảnh cô Hằng
 Lạnh trong cung lạnh, trong trăng lạnh lòng.
 (Quy Nhơn, 1935)

Ngân Ngơ (Xuân Diệu)

Ta liếc theo sau những đoá hồng,
 Những nàng con gái sớm phai bông;

Những cô hây hây còn đôi tám
Xô đuổi tình yêu, vội lấy chồng.

Ta đã tìm thăm những năm mờ
Vô tình chôn giữa trái tim thơ;
Vô tình ôm ấp bao di tích
Của những tình thương bị hững hờ.

Giờ lạnh rồi đây! Sắp nhớ nhung!
Sương the lãng đãng bạc cây tùng.
Từng nhà mở cửa tương tư nắng,
Sắp sửa lòng ta để lạnh lùng!

Mùa cúc năm nay sắc đã già
Ai tìm ta hộ dáng thu qua?
Những buồn xưa cũ, nay đâu mất?
– Ôi! Phượng bao giờ lại nở hoa!

Tình Thứ Nhất (Xuân Diệu)

Anh chỉ có một tình yêu thứ nhất,
Anh cho em, kèm với một lá thư.
Em không lấy, và tình anh đã mất
Tình đã cho không lấy lại bao giờ.

Thư thì mỏng như xuôi đời mộng ảo;
Tình thì buồn như tất cả chia ly.
Giấy phong kỹ mang thầm trong túi áo;
Mãi trăm lần viết lại mới đưa đi.

Lòng e then cũng theo tờ vụng dại,
Tới bên em, chờ đợi mãi không về.
Em đã xé lòng non cùng giấy mới,
– Mây đây trời hôm ấy phủ sơn khô.

Cũng may mắn, lòng anh còn trẻ quá.
 Máu mùa xuân chưa nở hết bông hoa;
 Vườn mưa gió còn nghe chim rộn rã,
 Anh lại còn yêu, bông lựu, bông trà.

Nhưng giây phút đầu say hoa bướm thắm,
 Đã nghìn lần anh bắt được anh mơ
 Đôi mắt sợ chẳng bao giờ dám ngấm,
 Đôi tay yêu không được nắm bao giờ.

Anh vẫn tưởng chuyện đùa khi tuổi nhỏ,
 Ai có ngờ lòng võ đã từ bao!
 Mắt không ướt, nhưng bao hàng lệ rỏ
 Len tĩ tê thấm trộm chảy quay vào.

Hoa thứ nhất có một mùi trinh bạch;
 Xuân đâu mùa trong sạch vẻ ban sơ.
 Hương mới thắm bền ghi như thiết thạch;
 Sương nguyên tiêu, trời đất cũng chung mờ.

Tờ lá thắm đã lạc dòng u uất,
 Ánh mai soi cũng pha nhạt màu ôi,
 Anh chỉ có một tình yêu thứ nhất
 Anh cho em, nên anh đã mất rồi!

Xuân Đầu (Xuân Diệu)

Tặng Hồ Cũ

Trời xanh thế! Hàng cây thơ biết mấy!
 Vườn non sao! Đường cỏ mộng bao nhiêu.
 Khi Phạm Thái gặp Quỳnh Như thuở ấy,
 Khi chàng Kim vừa được thấy nàng Kiều.

Hỡi năm tháng vội đi làm quá khứ!
 Trời về đây! Và đem trở về đây
 Rượu nơi mắt với khi nhìn uớt thử,
 Gấm trong lòng và khi đứng chờ ngây.

Và nhạc phất dưới chân mừng sánh bước;
 Và tơ giăng trong lời nhỏ khời ngời;
 Tà áo mới cũng say mùi gió nước;
 Rạng mi dài xao động ánh dương vui.

Thiên liêng quá, những chiều không dám nói,
 Những tay e, những đầu ngượng cúi mau;
 Chim giữa nắng sao mà kêu đến chói!
 Ôi vô cùng trong một phút nhìn nhau!

Cho ta xin, cho ta xin sắc đỏ,
 Xin màu xanh về tô lại khung đời...
 Trời ơi, trời ơi, đâu rồi tuổi nhỏ?
 Hôm xưa đâu rồi, trời ơi! trời ơi!

Hà Nội, 1937

Trò Chuyện Với Thơ Thơ (Xuân Diệu)

Ngoảnh lại khi nào, thoát bốn năm!
 Biết bao thương nhớ, biết bao thăm
 Đau lòng cuộc thế nhanh, ai ngỡ
 Đã gửi vào đây hoa tháng, năm.

Năm tháng vui tươi thuở bấy giờ,
 Sân trường, lớp học cũng làm thơ!
 Sương rây mặt đất ôm chân bước,
 Trăng gió ban đầu dễ ngẩn ngơ.

Trống rền buổi sáng, guốc hiên trưa,
 Bạn họp ban chiều, đêm nhạc mưa,
 Cũng khiến lòng ta tê cảm xúc:
 Vài mươi, đôi chín, tuổi vừa ư!

Thơ ở bên mình cứ vấn vương,
 Díet đi không được. Đến lên giường,
 Rủ màn bỗng thấy trắng mơ sáng,
 Thôi giậy trông ngoài đêm toả hương.

Trên gôi canh ba viết “Nhị hồ”.
 “Giờ tàn” chủ nhật, nào hư vô!
 Mai kia bạn bỏ nên than thở:
 “Trong mắt còn nguyên vẻ hững hờ”.

Vừa độ trai tơ, xuân lại sang.
 Hoa tươi, thêm lại Huế mơ màng!
 Men trời sực nức; – nhưng mau tạ,
 Biết trước cho nên đã “vội vàng”.

Tuổi học rời xa, Huế cũng đi.
 Nhớ bài thơ cũ, thực tiên tri!
 Bạn vàng thuở trước nên ông cả,
 Gái nhỏ khi nao thoát dây thì.

Xuân hồi! trời ơi, xuân sắc ơi!
 Say mê ta vẫn níu chân người.
 Sao mà vội vã đi nhanh quá!
 – Hoa có ta còn quyết trẻ trai.

Giữa ngày đông cắt rải thê lương,
 Là lúc khoan thai xuân lên đường.
 Im tự sen nồng sang cúc giá,
 Hoa lan vương giả vẫn thắm hương.

Đàn ta đâu đã chịu ngừng âm;
Cung bậc không vang, lá hát thầm.
Chết được làm sao trong lạnh lẽo!
Đời ong nguyện chết giữa hoa tâm.

Ta còn yêu dấu đến cùng hơi,
Nhưng nghĩa đâu tiên chỉ một người,
Chỉ một thơ đâu lông tuyết phủ,
Như đâu xuân chỉ một hoa tươi.

Đến nay lại gửi hương cho gió,
Hương chín toan đi rục cõi bờ,
Luống tưởng rừng hoa hi mới nụ.
Ngươi làm sao được buổi Thơ Thơ!

Thơ thơ: tên tập thơ đầu tiên của tác giả, xuất bản năm 1939. Xem tại đây: Tập Thơ Thơ (Xuân Diệu)

Lưu Học Sinh (Xuân Diệu)

Một tiếng cò qua trong gió mau
Đưa hồn nhớ cảnh đã phai màu
Từ năm giống ái vừa gieo hạt,
Cho đến bây giờ mộng chín au.

Khi ấy lòng xanh mới đón tình.
Rảo trường ngăn giữ kín vườn xinh.
Chàng trai nhỏ nhẹ, tôi khi ấy,
Đi giữa thiên nhiên để kiếm mình.

Lá như con mắt cụm mây nhìn;
Trái tựa hình tim, chim hót xin.
Gió ấy đâu hoa ngang ngựa thắm:
Nhị vàng hoa cạnh liếc hoa bên.

Đôi khi ngày nhạt, tiếng chim qua
 Xui ngược đều lên để nhớ xa.
 Cánh mất còn lưu đường rẽ trắng;
 Khi buồn quan ải, rợn làn da.

Ai trả cho tôi những mộng đầu,
 Người con gái nhỏ áo sai bầu
 Đoạn tình thứ nhất sương bao ắp
 Hoa cỏ đưa thơ, lá bắt cầu?

Trong tiếng cò nay vương nắng xưa
 Thu sang chim trắng vội bay giữa
 Cổ dài rẽ biếc kêu vô định
 Trở lại bên lòng sợi gió thưa.

Đêm Thứ Nhất (Xuân Diệu)

Đêm thứ bảy, chính là đêm thứ nhất!
 Chẳng bao giờ ngăn được gót thanh niên
 Khi bóng tôi cũng reo hò: chủ nhật!
 Và áo màu làm gió, phất qua hiên.

Sẵn kho xuân, quên cả túi không tiền;
 Giày khăng khải cứ rền vang mặt đất.
 Nổi vui vầy từ đâu đến tự nhiên:
 Đêm thứ bảy, chính là đêm thứ nhất.

Phố đẹp, người xinh, là đời bánh mật;
 Mặt tươi, môi đậm, là gã trai tân
 Rộn tuổi trẻ dưới ánh đèn ngầy ngất,
 Reo ái tình trong nhịp máu phân vân.

Nhưng đêm qua, chân vạm mồi dân dân;
 Niềm vui hão chẳng lòng ai đón cất.

*Trên gác về trống lạnh cả lòng xuân,
Đêm thứ bảy, chính là đêm thứ nhất!*

Mơ Xưa (Xuân Diệu)

*Ai có nhớ những thời hương phảng phất,
Hạc theo trăng, tiên còn lẫn với người;
Những thời xa chim phượng xuống trần chơi,
Hoa cúc nở có người chờ đợi trước.
Người thuở ấy du dương từng kiêu bước,
Thân mình thơm khoá buộc giải hương la,
Son phấn dịu dàng. – Tay áo thướt tha,
Chàng trai trẻ cũng xinh dường thiếu nữ.*

*Gió mây đến ở trong trường đình tự;
Trăng vàng xinh không bỏ giữa đêm khuya,
Có kẻ nhìn húng lấy giọt pha lê.
Và phong cảnh đắm say mơ diễm lệ,
Cho đến nổi sen còn chung một đê,
Chim so bay, cây cũng chấp liên cành.*

*Bức thơ tình choàng ấp đêm năm canh;
Ngày sáu khắc tường mơ vàng đá nặng.
Thương là vậy, ai phụ thề cho nặng!
Hễ xa nhau thôi thương nhớ võ vàng.
Gió liễu chiều còn nhớ kẻ dương quan,
Đưa nước mắt hàng dương qua một phía.*

*Những Chiêu dương, những Hậu đình tráng lệ
Đẹp vì chưng xây với oán cung phi.
Cung nhà Tần trùng điệp mái lâm ly,
Hán Cao Tổ đốt chín ngày mới hết;*

Tần cung nữ ba mươi trăm, chẳng biết
Gót sen vàng liễu yếu chạy về đâu?

Những thi sĩ xưa suốt tháng nghiêng bầu,
Bụng đẻ hờ, gặp cảnh gì cũng luyến;
Hồ Ngọc một mùa sen luôn mấy chuyến;
Sương mới mùa thu giăng cửa song mờ,
Nắng cũ mùa vàng sa mặt sông thơ;
Tuyết bay mùa đông trắng phơ tựa biển;
Cũng dịu dàng như thế một mùa thu!

Chúng ta nay trong cuộc thế ao tù
Đốt điều thuốc chiêu hồn sương quá khứ
Mỗi khi thu đưa gió vàng lường lự.
Có buồn chăng, lòng bạn ở đâu xưa?

Gò Công, 1942

Hè (Xuân Diệu)

Tặng Xuân Việt

Chỉ còn lại của mùa xuân quá vãng
Một chút hương vương vấn bụi hồng tàn,
Gió thêm nóng, ngày dài thêm ánh sáng,
Ve thêm sầu; – em cũng kém dung nhan.

Mùa hạ cháy ở dưới trời đốt trắng;
Nắng hồng nung, mây bạc chảy ngân nga.
Cảnh thừa thốt chỉ một con đường vắng,
Cái am xưa, hay đôi chiếc bia già.

Tiếng gà gáy buồn nghe như máu ứa,
Chết không gian, khô héo cả hồn cao!

Thăm tuyệt vọng hai hàng bông phượng lửa;
Thê lương đời như trái mướp đắng.

Hận trời đất tội lây cho khóm cỏ,
Cho cành hoa, cho con bướm ngu ngơ.
Muốn đi chết ở trong lòng nắng đỏ,
Để lòng tàn, thiêu huỷ cả hư vô.

Mỹ Tho, 1940

Kẻ Đi Đầy (Xuân Diệu)

Hỡi ôi! Nước cuộn lòng sông đỏ,
Mây bạc trôi trong nắng gợn trời;
Huế chẳng còn tắm, Hà Nội bỏ;
Còn gì đâu nữa, ái tình ôi!

Lòng ta sinh tụ ở nơi kia,
Tổ ấm đang vui, sao phá đi.
Nhìn với bốn phương không bóng dáng,
Luống thương trai trẻ giữa lương thì.

Ai giam cung nữ chín lân tường,
Ai ngắt hoa xuân đang độ hương.
Cung nữ có chi tàn má thắm;
Hoa xuân đâu nở để rơi đường.

Mấy thu công chúa mãi không chồng,
Ngày tháng rơi xuân sang rụng đông!
Khóc dấu không hay đêm cạn hết,
Tình xương trông lệ: gôi ra hồng.

Giai nhân ai đây giữa quan tài
Cho liễu người khô, ngọc mắt phai.

Rờn rã con chim ca nửa khúc,
 Tên sâu ai dứt chuỗi châu cười.

Nghẹn cổ bông hoa, chết đáng sương,
 Rã rời kim cái, giết uyên ương:
 Nghĩ cùng thiên hạ đau bao thuở;
 Thương vẫn làm chi, nên tự thương!

Những người xương thịt của ta đâu?
 Tiếng thuộc lời quen chẳng có nhau.
 Ai đẩy lòng ta vào cõi lạnh,
 Cho thôi hôm muộn, đến đêm sâu!

Rơi đi nước mặt lụt ngang mây!
 Mở hết cho tuôn mạch máu ngây!
 Vĩnh viễn già nua, xuân ngắn ngủi,
 Mái xanh hương đượm chốc sương đây.

Suối cao chi lắm suối xa ơi,
 Suối ở chân mây chói mặt trời,
 Ta phải gục đầu không dám ngó,
 Khát mà chẳng được đến gần nơi.

(Mỹ Tho, 1940-1943)

Riêng Tây (Xuân Diệu)

Trời mưa gió hôm nay ta đóng cửa,
 Nằm riêng tây trong nỗi nhớ ngàn đời;
 Gối âm thầm nâng đỡ tóc buông rơi,
 Chăn im lặng phủ trùm vai rã rượi.
 Chiều chi vậy để lòng ta chết nuôi.
 Giữa lòng ta thương tiếc nỗi mệnh mang.
 Ngó ra: rung rinh lệ ngọc hai hàng,

*Biển nước mắt của lòng thương bát ngát.
Trên trần lạnh thẩn thơ dăm bóng nhạt;
Gợn làn không, sâu lớp lớp đi qua...*

*Ta nằm đây như một ải quan xa.
Suốt năm tháng chẳng có người tiếp nối,
Viên tướng trẻ đêm đêm nằm bó gối,
Chăn giá đơn vang dội rét biên thuỳ;
Cho đến như con ngựa phận truy tuy,
Cũng nhớ nước thẩn thờ nhai miếng cỏ.*

*Ta buồn bã riêng tây như đứa nhỏ
Mẹ bỏ đi, vò võ kiếm đồ chơi;
Không ai thương nên chẳng dám hé lời,
Biết thân phận, ghì môi không muốn khóc.
Ngoài kia mưa bay, mây lửa, gió thốc,
Cây rung, nước lạnh, ai kẻ song pha
Đội một trời để tưởng tới lòng ta,
Ai ghé đến?*

*– Thôi ta gài thêm cửa,
Chẳng mong ai, có thấp đèn chi nữa,
Lặng mà nghe thời khắc xuống êm êm,
Hững hờ trông ngày tranh thờ với đêm.
Chiều xa vắng một mình ta ở giữa;
Nhớ hương xưa, gọi là thêm chút lửa,
Đắp thêm chăn im lặng cho đầm...
– Ngủ đi, ngủ đi, sâu hận muôn năm.*

Truyện Cái Thư (Xuân Diệu)

*Có những phong thư bủa trùm quang tuyến,
Đáng lẽ chim đưa, nhưng nhờ máy chuyển,*

Mang ra ngoài nghìn dặm kết duyên ương
 – Kẻ biên thư mới sớm đã kêu thương,
 Trưa gọi nhớ, khuya xong, còn giấy tiếc.
 Giấy xanh mỏng ở trong bì mỏng biếc.
 Bao tờ mây sát lại, để nhiều câu.
 Mỗi một hàng, bao nhiêu chữ nương nhau
 Kéo lâu nhớ, người xa e sức vội.

Khi thư gửi, giấy còn nguyên sắc mới;
 Thư đến xong, giấy đẹp đã hoe vàng!
 Mấy ngày qua, thư cũng nhuốm tà dương,
 Trái sông núi, buồn vương trên mỗi nét.
 Con tàu chở phong thư khi vụt thét,
 Khi dùng dằng như chẳng vội gì qua;
 Khách lữ hành mệt mỏi nổi đường xa,
 Dâu ngô đến phong thư cùng một chuyến...
 Lời yêu dấu nằm lâu nghe máy chuyển,
 Thương người mong, đêm đến ngủ không an:
 Tàu đêm nay đi tới Hải Vân Quan,
 Tàu mai sáng qua xong châu Bồ Trạch;
 Nhường thắc mắc cho đôi dòng ly cách,
 Chữ ân tính thoát nở gấm hoa thêu!

Rồi một sớm mai trời sáng, chim kêu,
 Thư khoan khoái đến một toà nghiêm chỉnh.
 Phà diều thuốc, người phát thư đứng đỉnh,
 Mang hòm tin, xốc áo bước lên xe;
 Mỗi phong bì như vẽ cả sơn Khê...
 Qua trăm phố, có người ngồi chớp mắt,
 Trên gác cao sắp tủ hờn dặm đất;
 Bỗng áo vàng đêm tỉnh giật chuông to.

Vía lên mây, vội vã xuống thang:
– Ồ!

Rạo Rực (Xuân Diệu)

Tơ liễu dong gần tơ liễu êm;
Bướm bay lại sánh bướm bay kèm.
Nghìn đôi chim hót, – chàng trai ấy
Không có người yêu để gọi “em”.

Mặt trời vừa mới cười trời xanh,
Duyên đẹp hôm nay sẽ tốt lành.
Son sẻ trời như mười sáu tuổi,
Má hồng phơn phớt, mắt long lanh.

Có phải chàng tơ đến tuổi rồi...
Ra đường, ngỡ được thấy hoa khô,
Uống cho áo mới mừng xuân rộn:
Ai đợi chàng đâu! – Chỉ nắng cười.

– Ghen tuông nhìn gió then bên cây;
Chim lẻo không im, liễu cứ gầy.
Và các môi hoa như sắp nói:
“Ái tình đẹp tợ chúng em đây!”

1940

Nước Đổ Lá Khoai (Xuân Diệu)

Lòng ta là một cơn mưa lũ,
Đã gặp lòng em là lá khoai
Mưa biết tha hồ rơi hạt ngọc,
Lá xanh không ướt đến da ngoài.

Ta trút băng quơ một trận lòng,
Biết rằng đau khổ giữa hư không.
Khóc mình uổng lệ rơi vô lý,
Mưa vẫn cần rơi lệ vạn dòng.

Ta như cô khách khoảng đìu hiu
Đã gặp chiều hôm, lại bước liêu;
Muốn trốn sâu đôn muôn vạn kiếp,
Lại tìm sa mạc của tình yêu.

Ngày mai nắng mọc, mưa rơi hết,
Mặt tạnh cơn điên, lòng cạn hồ,
Ta sẽ thôi yêu như đã giấu,
Không hề oán hận lá khoai khô.

Những Kẻ Đợi Chờ (Xuân Diệu)

Hỡi các anh đi dáng hững hờ,
Đầu cao, tóc ngược, mắt theo mơ,
Để dành một phút thương ai với!
Ôi! biết bao nhiêu kẻ đợi chờ.

Họ chưa hề đẹp, lúc xuân sang
Dem sắc, đem duyên điểm mọi nàng,
Đôi chút hồng đào lên má nở,
Rồi thôi – họ chẳng dám nhìn gương...

Son phấn bao giờ đủ tốt tươi;
Sắc màu đẹp quá, áo hơn người.
Thư tình không lạc trong tay mới
Đã nắn thùà, kim chỉ ơi!

Mỗi ngày, trông những thiếu niên qua
Gót vạm kêu nhanh trước cửa nhà.

Họ chứa nhớ thương – và mỗi tôi,
Ấy là sa mạc của buồng hoa...

Mùa đông trên gôi rét tê bông;
Múa giữa lòng đơn uông ấm nồng;
Hồn ước chung đôi, thân lặng lẽ
Vào năm chia lạnh với chẵn không.

Họ nói: thôi mong gặp gỡ gì!
Xuân mình tất cả đã trôi đi...
– Thế rồi họ khóc không nghe tiếng
Trong lúc trăng tàn bạt gió khuya.

Nhớ Mông Lung (Xuân Diệu)

Muôn nghìn thương nhớ tới bên tôi;
Tôi tới bên cây lẳng lẳng ngồi.
Ánh sáng vẫn vương chiều uể oải;
Sắt hè bông phượng rớt từng đôi.

Sắt hạ rung rinh bốn phía hè...
Hồn ai hiu hắt lá xanh tre?
Dịu dàng như có, như không có,
Biển ở xa xăm gởi gió về.

Hương ngây tội lỗi rải mơ màng
Da thịt du dương của những nàng
Tên tuổi mờ bay, thân chẳng định,
Mắt buồn đâu đã khép trong sương.

Có ai nhớ đến giữa lòng tôi
Phong cảnh trăm năm, buồn vạn đời.
Trong gió? Trong mây? Trong nắng ngả?
Từ đâu đưa lại tiếng chơi vơi!

Mà nhớ điều chi, hay nhớ ai?
 Cũng không biết nữa. – Nhớ nhung hoài!
 Những thời xa lắm, xưa, xưa quá,
 Đến nỗi trong lòng sắc đã phai.

Sương Mờ (Xuân Diệu)

Sương lan mờ, bờ sông tưởng gần nhau,
 Sương lan mờ, và hồn tôi nghe đau.
 Sương bạc lấp cả một trời trắng sữa;
 Sương mờ lung như giữa khoảng giang hà.
 Mắt tuy mở mà lòng không thấy nữa,
 Hồn lạc rồi, không biết ngõ nào ra.
 Sương lan mờ, cây gần cũng như xa;
 Sương lan bay, ngày đứng cũng như tà.
 Những sao cũ chưa sáng bừng trở lại,
 Trong đêm tăm đi mãi biết ngừng đâu?
 Buồm giữa bạc biết phương mô trở lái;
 Tình xa xôi không ai vẽ nên màu.
 Sương lan mờ, bờ sông tưởng gần nhau,
 Sương lan mờ, và hồn tôi nghe đau...

Im Lặng (Xuân Diệu)

Yêu thương mà chẳng nói năng,
 Nhớ nhung mà chẳng than rằng nhớ nhung.
 Giữa đêm, lòng lạnh vô cùng,
 Mơ màng trên gối hoa dung gần gần.
 Ngọc ngà tay chẳng giao thân;

Chuốt trau dáng điệu, muôn phần ước mơ.
 Sương bay... trời đục, cây mờ;
 Tình riêng lẫn khuất như bờ vi lau.
 “Ngó em không dám ngó lâu,
 “Ngó qua một chút đỡ sầu mà thôi.
 “Lòng ta thương bạn không nguôi,
 “Nước sao như nước chảy xuôi một bề”.
 Cành thương chim nhớ bay về,
 Tiếng kêu than thở, buồn nghe náo sầu.
 Lặng im của bóng đêm sâu;
 Lặng im vĩnh viễn của mẫu thời gian;
 Ba canh sao lặng lẽ tàn,
 Hang rừng lặng lẽ bông lan rụng mình
 Lạnh lùng trong khoảng vô minh
 Lòng ta muôn kiếp ôm tình, lặng im.

Khi Chiều Giăng Lưới (Xuân Diệu)

Tặng Bằng Vân

Khi chiều giăng lưới qua muôn gốc cây,
 Khi con chim én tìm không ra bầy,
 Khi nước suối đã lờ mờ khép mắt,
 Khi lá lìa, mặt đất cũng buồn lây,
 Và trên trời mờ ảnh một làn mây;

 Khi rừng vắng bơ vơ trong gió rộng,
 Khi gió đơn lưu lạc giữa rừng gầy;
 Mắt ngơ ngác, và thân hình ảo mộng,
 Có con nai thành tượng giữa chiều xây...

 Chân vương rẫy rẫy,
 Lòng vương muôn giây,

Có con nai hiền,
 Đôi sừng thơ ngây,
 Chân hững hờ, và hồn khê ngạc nhiên
 Không hiểu sao buồn chở một hồn đây...
 Sương lan dần, còn biết ngõ nào đây?
 Chiêu tứ bề, không phá nổi trùng vây...
 – Tôi là con nai bị chiêu đánh lưới,
 Không biết đi đâu, đứng sâu bóng tối.

Ngã Ba (Xuân Diệu)

Nhớ nhung về đứng ngã ba,
 Buồn thương chia nẻo đồn xa dặm dài.
 Con chim năm trước bay rồi,
 Cành cây lặng lẽ rơi đôi bóng chiều.
 Khóm lau buồn thổi cô liêu,
 Đứng ba đường cái, nhìn theo bốn trời.
 Đường đi không biết đâu nơi,
 Cỏ xuôi nương dãi bước người viễn vông.
 Bóng hôm đã lạnh sương đông,
 Nổi lên phương bắc muôn dòng gió lau,
 Mây dàn rộng, gió dàn mau,
 Nẻo chèo đã khuất, lòng đau còn chờ.

Tặng Thơ (Xuân Diệu)

Đây đây thơ e ấp đã lâu rồi,
 Chìm trong cỏ một vườn hoa bỏ vắng;

Lòng tôi đó, một vườn hoa cháy nắng;
Xin lòng người mở cửa ngó lòng tôi.

Từ ngàn xưa, người ta héo, than ôi!
Vì mang phải những sắc lòng tươi quá.
Tôi không biết, không biết gì nữa cả,
Chỉ yêu nhiều là tôi biết mà thôi.

Hãy để yên tôi dệt thắm tên người;
Ai lý luận với ân tình cho đáng!
Trời reo nắng thì chim reo tiếng sáng!
Xuân có hồng thì tôi có tình tôi.

Tiếc nhau chi, mai một đã xa rồi;
Xa là chết; hãy tặng tình lúc sống.
Chớ chia rẽ – để gì ta gặp mộng! –
Những dòng đời muôn kiếp đã chia trôi.

Chính hôm nay gió đại tới trên đôi,
Cây không hẹn để ngày mai sẽ mát.
Trời đã thắm, lẽ đâu vườn cứ nhạt?
Đẩn đo gì cho lỗ mộng song đôi!

Tôi gửi lòng tôi, tôi gửi hồn tôi
Không giấu giếm, như một con đường thẳng.
Lá hơi úa, và mùa hoa hơi đặng,
Ấy đây thơ tôi đã rút vì người.

Kỷ Niệm I (Xuân Diệu)

Tặng Ngô Nhật Quang

Ôi ngấn ngủi là những giờ hợp mặt!
Ôi vội vàng là những phút trao yêu!

Vừa nắng mai sao đã đến sương chiều?
Em hò hững, để cho lòng anh lạnh.

Em có nhớ một buổi chiều yên tĩnh
Chúng ta chìm trong một biển ái ân,
Chúng ta say trong chén rượu tuyệt trần,
Mà tình ái rót đầy dẫu bạn mới.
Anh gọi nhỏ kể tai em: “Em hơi!”
Trên tay anh em bèn viết: “Anh ơi”.

Rồi ngó mê nhau, ta mỉm mắt cười,
Và lặng lẽ thấy lòng cao chín bệ.
Không cần nói. Trái tim dường mở hé,
Hoa muôn năm nghe nở tiếng thần tiên
Trái tim ngừng trong một lúc vô biên:
Thời gian hết; trời đất không có nữa...

Em lúc ấy nhìn anh như lệ ứa,
Êm ái như trong ngó có mùi hương.
Trong mắt em anh tưởng thấy thiên đường,
Ôi hạnh phúc! Anh gục đầu, nhắm mắt...

Sao ngắn ngủi là những giờ hợp mặt?
Sao vội vàng là những phút trao yêu?
Vừa nắng mai, sao đã đến sương chiều
Em hò hững, để cho lòng anh lạnh.

Hà Nội, 1936

Hết Ngày Hết Tháng (Xuân Diệu)

I

Hết ngày, hết tháng, hết! em ôi!
Kính hãi không gian quặn tiếng còi,

Anh ngóng tìm em, tuy thấy đó.
Sắp xa, thôi cũng tựa xa rồi!

Đầu nghiêng, môi gương, mắt mơn da,
Chân luyến bên chân, thế nghĩa là...
Ôi những bàn tay không dứt được,
Ôi lời căng thấp giọng hò la!

Khắc giờ tan lụn, dạ chon von,
Không dám nhìn xa sắc núi non.
– Hãy nhớ ngoảnh đầu khi khuất hẳn,
Cho anh tưởng tượng: vẫn đang còn.

II

Đêm qua mưa gió lạnh lòng trời,
Anh ở, em đi, lạnh lẽo người.
Còn thét như gươm, tay hoảng dứt,
Khói đùn mây bạc, lệ lên người!

Em đi: mưa phủ, khuất ân tình.
Anh ở: trời tan trên mắt anh.
Vừa đó nhìn nhau, nay tưởng ngóng;
Không gian ở giữa cách hai mình.

Chiều goá không em lạnh lẽo sao!
Một mình anh lạc dưới thu cao.
Sắc trời: sương đọng; non: mây toả,
Không biết lòng đi tới chốn nào...

Yêu Mến (Xuân Diệu)

Bao nhiêu sâu, ôi sâu biết bao nhiêu
Khi yêu tình, khi theo mãi tình yêu!

Một phút gặp thôi là muôn buổi nhớ;
 Vài giây trông khơi mỗi vọn ngày theo.
 Mộng bay chơi nhằm một buổi trời chiều,
 Gặp tóc biếc; tưởng sắc ngày xưa nở!
 Nửa câu nói, một chút cười, đôi tiếng thở
 Tình cò qua trên miệng mở quá xinh:
 Ta ngây thơ vội tưởng họ yêu mình,
 Về dâng vội cả ân tình thứ nhất.
 Đương vương chủ ta bỗng thành hành khất,
 Chỉ vì nghe một lời hứa như chim.
 Ôi đôi chân! sao mà chúng hay tìm!
 Ôi cái ngực! sao người thường đập mạnh!
 Toả thương nhớ để ôm choàng bóng ảnh,
 Những chiều thu góp lạnh giữa mù sương.
 Những đêm đông giạt bước ở trên đường,
 Gió khuya khoắt dậy cơn buồn lá úa;
 Sao rải rác như lệ vàng đêm nhỏ,
 Mưa lơ phơ như dạ khóc âm thầm!
 Những mai mong, tối đợi, những trưa cầm,
 Đến phong cảnh cũng mượn làm nỗi thắm...
 Bao nhiêu sâu! Ôi sâu biết bao nhiêu
 Khi yêu tình, khi theo mãi tình yêu?

Giã Từ Thân Thế... (Xuân Diệu)

Giã từ thân thế muôn yêu dấu!
 Người sẽ về tay ai, biết đâu!
 Chớ mộng cánh tay càn chuốt ngọc,
 Mơ chi con mắt lặng gieo sầu.

Thôi nhé từ đây thôi bèn vương,
Bên nhà rào giậu chốn yêu đương.

Thôi nhé, lòng ơi, thôi hết nhé,
Hết mà! ly biệt giữa tình thương.

Người sẽ nằm êm không nhớ tôi;
Đêm đêm hoa biếc nở đôi hồi
Trong màn hoan lạc. – Tôi mơ thức
Ở phía trời này, không một ai.

Nhớ, nhớ làm chi! Xin ngủ yên!
Cho tôi tất cả gánh thương phiền.
Kho sâu không muốn chia đôi nửa,
Tôi giữ mình tôi, – em cứ quên.

Giã từ thân thể, thôi từ giã!
Ly biệt linh hồn, đã biệt ly!
Trên giấy này đây hôn cuối chót,
Nhận chẳng, môi lạnh, tiễn tình đi?

Đi Đạo (Xuân Diệu)

Tôi là một kẻ làm thơ... thần,
Đi hỏi tình yêu giữa cảnh trời.
Gió chải trong đầu không biết lược,
Mây vờn qua mắt chứa xa khơi.

Của nhành trĩu trĩu, lá âm âm
Tôi hiểu chờ riêng với muốn thầm.
Tiếng nhỏ vừa lan trong kẽ biếc,
Ấy là vạn vật nức xuân tâm.

Tôi để da tay ý dụi trần
Gửi vào cây cỏ chút môn man.

Chân trần sung sướng nghe da đất,
Tôi nhận xa xôi của dặm ngàn.

Bước bước giang hồ giữa mát tươi,
Đi thì có chỗ, đến không nơi.
Rồi khi nghỉ nhọc trong thân gió,
Tôi hợp trong tay những vốc trời...

Vương vấn bên mình một môi thương
Như chim nặng nghĩa với bông hường,
Tôi là một kẻ làm thơ thần
Cúi nhặt thơ rơi giữa sỏi đường.

Ý Thoáng (Xuân Diệu)

Ý tôi là những cành trinh nữ
Trong cỏ e dè lá hổ người;
Khép nép ngoài sương hoa mắc cỡ,
Run run giây nhỏ thẹn tay người.

Du dương như những gái thời xưa
Động bóng chàng trai, vội trốn ngừa;
Ai ngờ sau màn đang thấp thoáng,
Duyên thầm se sẽ mắt len đưa.

Hơn gió thay hơi, nước chuyển màu,
Ý tôi là những thoáng qua mau:
Sao xuyên trời mộng mong manh sáng,
Mặt ngẩng nhìn cao vơ vẩn thu.

Mùa xuân bay lượn bướm như thơ,
Cánh đẹp trên hoa vừa ghé hờ.
Vôn vã đưa tay; đâu nữa bướm?
Cánh vàng rơi hạt phấn lơ thơ.

Dâng (Xuân Diệu)

Đây chùm mong nhớ, khóm yêu đương,
 Đây nụ mơn mòng đợi ánh sương,
 Đây lá bàng khuâng run trước gió;
 Đây em, cảnh thẹn lẫn cảnh thương.

Tất cả vườn anh rất đợi chờ,
 Bởi vì em có ngón tay thơ.
 Đến đây em hái giùm đôi lộc,
 Kéo tội lòng anh tủi ước mơ.

Bước đẹp em vừa ngụ tới đây,
 Chim hoa ríu rít, liễu vui vầy.
 Hãy làm dáng điệu xuân ôm ấp:
 Ánh sáng ban từ một nét tay.

Chiều Đợi Chờ (Xuân Diệu)

Hôm nay chiều đợi chờ
 Nắng nhỏ cảnh vương vấn.
 Sương hồng cây ước mơ;
 Em đến; lòng van khẩn.

Chân thơm mang gió lại
 Tay đẹp ngõ ngang chi.
 Ngoảnh đầu che sắc thẹn
 Nghiêng đầu im bóng mi.

Lòng tôi rung động như
 Hoa hồng trong cốc nước.
 Chim cao êm ái về
 Đêm ngất trên miền bước.

Ai để bàn tay ngọc
Run run hoa lá gần.
Thoảng màu đôi mắt lọc,
Bên lòng vang gió ngân.

Cho lòng xin chút hương
Cho lòng xin chút lửa
Cho lòng xin chút thương
Cho lòng xin chút nữa...

Sầu (Xuân Diệu)

Người về đây, loà xoà lê áo cũ,
Hỡi Sầu Tư che dấu mặt âm u!
Coi, tội chưa, đâu chất bụi thiên thu
Không ngẩng được, và tóc thì quét đất.
Buồn thế hệ ta cũng đang u uất;
Chúng ta đau, thôi em tới đây mà!
Mơ man nào, em đừng khóc, đôi ta
Thế, riết thế, hãy vòng tay chặt nữa.
Cho em hút những chút hồn đã rữa;
Cho em chuyển hơi độc rất tê ngon;
Em, rắn êm, moi những vụn tim mòn,
Đùn khói ngọt về đây, em, gió lạ!
Khí lạnh như thu, hồn ngây ngất quá,
Rơi, rơi, rơi... chìm lặn xuống hư không.
Riết thêm em, em riết nữa... gỏi bông
Cho ta mượn, kéo đầu tàn sắp rụng.
Chấn bóng tối em phủ giùm vóc mộng,
Hái luôn đi hoa ảo vọng, ời Sầu.
Sầu ời Sầu! Em có biết điều hâu
Đã ăn xé một lòng thơ non dại?

Đến ta kể người nào chung bến ái
 Họ... – Mà thôi! ai chép sử tê mê!
 Thuở xưa kia... – Em đừng lắng tai nghe!
 Thuở xưa ấy chẳng có gì hết cả.

Ai rên rỉ? Phải ta chẳng than thở?
 Hoa tàn ư? Sương bồi rồi đường ni!
 Chôn này đau, không phải chỗ mê ly,
 Mùi vực thấp xông lên vừa lạnh ón.
 Ta bá cổ những con rồng gió lớn,
 Không gian đâu! Thuyền ta vượt trùng dương!
 Lòng vỡ tung, ta say khướt đau thương,
 Muốn đi gấp cho xương ròn tốc độ;
 Cho văng xé tay chân, cho rã riêng đầu cổ,
 Má chèo đập mau! ta thoát ngoài ta!
 Chín con rồng! nổi gió để buồn xa!
 (Mỹ Tho, 1943)

Mênh Mông (Xuân Diệu)

Lòng rộng quá chẳng chịu khung nào hết,
 Chân tự do đạp phăng cả hàng rào;
 Ta mang hồn trèo lên những đỉnh cao
 Để hóng gió của ngàn phương gửi tới.
 Hoa cỏ mạnh xông lên mùi xức mới,
 Đất nồng thơm dương tráng tựa chàng trai.
 Sông núi phơi xa, đường sá vươn dài:
 Ta hăng máu chạy tìm duyên trẻ mạnh.
 Tay thoát mở đôi hồi nghe nảy cánh,
 Dạ yêu đời thoả mấy vẫn chưa an,
 Và lòng ta như vậy đó, nhân gian!

Ta có quán để vui vầy ngụp nước,
Ta có chân để huy hoàng cất bước,
Ta có lời để kêu giậy gần xa,
Và có lòng tin tưởng để ngâm ca.
Không muốn biết màu nâu hay sắc thắm.

Hình óng ả cũng mê như nét vạm,
Nói cùng ta nghìn thuở mộng hoa hương;
Và lòng ta như ngựa trẻ không cương.
Con ngựa trẻ ngất ngây đường diệu viễn,
Chân nổi gió cứ mặt trời thẳng đến,
Quên lắng nghe bờ bụi tỉ tê nhau,
Và tha hồ chó sủa ở đằng sau.

Đẹp (Xuân Diệu)

Mai yếu đuối sao bằng thông mạnh mẽ?
Dáng yếu kiều, sao bằng vẻ hùng anh
Những chàng trai đương sức lực tươi xanh,
Bước vạm vỡ như là đi chinh phục.

Em đẹp, khi em phồng nét ngực
Hít không gian và ngó thẳng trời xa,
Khi cánh tay dang ôm cả sơn hà,
Chân vút thẳng sắp lên đường vượt trái.

Em đẹp quá khi em mảy nhú lại,
Cặp mảy xanh như rừng biếc chen cây.
Em thanh thoi như buổi sáng đầu ngày,
Em mạnh mẽ như buổi chiều giữa hạ.

Mười chín tuổi! mặt trời đang óng ả,
Ánh sáng ca, lạnh lạnh tiếng đời ngân;

Bông hạnh cười; mười chín tuổi thanh tân,
Gánh nhẹ nhõm trên thân hình măng mọc.

Mười chín tuổi, hỡi những nàng má ngọc,
Ríu rít chim, là tuổi ước mơ hoa!
Hỡi chàng trai kiều diễm mãi vui ca,
Mười chín tuổi! Chẳng hai lần hoa nở!

Thanh Niên (Xuân Diệu)

Thanh niên ơi, người đang ở cùng ta,
Rộn tiếng mùa, và thay đổi cười hoa.
Người ríu rít như một rừng chim núi,
Người xôn xao như một vọn cây rừng;
Nao lòng ta bằng muôn cánh yêu đương,
Làm rộn ngọc như phát cò trẻ mạnh.
Ở trong máu thấm vì xuân trộn ánh,
Suối người đi, róc rách giọng hồng vàng,
Xui chân vòng thành những bước nghênh ngang
Và gót nhịp theo một lời hứa hẹn.
Miệng thổi sáo, mây nghiêng đưa mắt bén,
Ta liếc đời bằng những khoé ham mê;
Người treo đèn, người mở nhạc, tung huê,
Và ta đóng những vòng tay thật chặt.
Thế mà cũng có một ngày khe khẽ
Ta ở đây mà người bỏ người đi.
Ôi Thanh Niên! người mang hết xuân thì,
Hình ngực nở, nụ cười tươi, màu tóc láng.
Già sẽ đến, giờ tay xua ánh sáng,
Đuổi bướm chim, làm sợ cả hoa hương;
Và dần dà càng rõ rệt bộ xương
Mà bạn hữu sẽ đặt nằm dưới đất.

Không còn người, thôi cái gì cũng mất:
 Tài năng chi, Danh vọng kẻ làm chi,
 Kẻ chi Tiên với một kẻ mê si
 Chỉ thấy nghĩa trong Ái tình vĩnh viễn!
 Chèo năm tháng vội đưa ta tới bến,
 Thuyền mộng hoa không chở kẻ tàn xuân,
 Hồ thần tiên rầu rĩ bóng tà huân,
 Ta đau đón bước lên bờ thực sự,
 Cô đơn quá, bởi không còn người nữa!

Người đi rồi, thôi khổ sở bao nhiêu!
 Thấy sao đành sắc lợt với hình xiêu,
 Chịu sao nổi những ngày giờ lạnh lẽo
 Thời gian rớt từng giọt buồn tê héo,
 Sự sống đi như hương bỏ hoa chiều;
 Ngục đời người không có mặt trời yêu,
 Và anh yếm chẳng thăm vườn nhật tẻ...
 Nhìn tuổi trẻ cười ta xưa đã trẻ,
 Họ được yêu, mà ta chỉ được thương;
 Ta, nòi tình, mà giá ngắt vì sương
 Của lãnh đạm, thôi khác nào đã chết?
 Người đã mất, thôi cái gì cũng hết...

Người đương ở cùng ta, ôi Thanh Niên!
 Ta ôm choàng, ôm riết bấn thần tiên,
 Ta ôm bó, cánh tay ta làm rắn,
 Làm giây da quấn quít cả mình xuân;
 Không muốn đi, mãi mãi ở vườn trần,
 Chân hoá rễ để hút mùa dưới đất.
 Thanh Niên hỡi! lòng người thơm quá mất!
 Ta uống mê vào hơi thở của người;
 Ta bầu rắng vào da thịt của đời,

Ngoài sự sống để làm êm đôi khát.
 Muôn nỗi ấm, với ngàn muôn nỗi mát,
 Ta đều ăn, nhắm nhía rất ngon lành;
 Ngực thở trời, mình hút nắng tươi xanh,
 Ta góp kết những vòng hoa mới lạ.

Người đang ở! ta vội vàng dữ quá!
 Sống toàn tim! toàn trí! sống toàn hồn!
 Sống toàn thân! và thức nhọn giác quan,
 Và thức cả trong giấc nồng phải ngủ;
 Sống, tất cả sống, chẳng bao giờ đủ,
 Chết chen kho mộng chắc với tình bền,
 Để đến ngày Thanh Niên vội lên yên,
 Nghe nhạc hoà, tưởng còn mãi Thanh Niên!